

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

82 M. 7 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1968 M. BALANDŽIO (APRIL) 12 D.

Telefonas:
Applegate 7-7257

KAINA 20 C.

Irena Vladimirovienė skaito paskaitą apie Lietuvą ir Lietuvos gintarą Jungtinių Tautų Moterų Draugijos susirinkime. Vladimirovienė yra šios draugijos pirmininkė ir susirinkimo proga surengė Lietuvos gintaro dirbinių parodėlę.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Gintaro paroda Jungt. Tautose

Irena Reingardaitė - Vladimirovienė, Jungtinių Tautų Moterų Draugijos (New Yorko skyriaus) pirmininkė, balandžio 9 d. surengė Lietuvos gintaro parodėlę ir ta proga skaitė įdomią ir turiningą paskaitą apie Pabaltijo "auksą".

"Mano gimtinė yra Lietuva, viena iš trijų Pabaltijo kraštų, kuri nuo 1940 m. Sovietų valdoma" - Vladimirovienė savo įžanginiame žodyje pareiškė susirinkusioms J. T. moterų draugijos atstovėms iš įvairių pasaulio kraštų.

"Tai nedidelė šalis", - ji toliau tęsė, - apima vos 65 tūkstančius kvadratinį kilometrų, bet didesnė už Daniją, Olandiją, Šveicariją ar Belgiją. Lietuvos gamta yra tyli ir rami, mes neturime sniegu apdengtų kalnų, nei džūnų, nei plačių prerijų, nei palmių. Mūsų pievos žaliuojančios, laukai geltoni, ežerai, upės ir upeliai romantiški ir ramūs. Todėl, turbūt, ir Lietuvos žmonių charakteris kiek ramesnis ir lėtesnis..."

Taip, maždaug, Vladimirovienė apibūdino Lietuvą pirma negu pradėjo savo įdomią paskaitą apie gintarą.

J. T. Draugijos narėms labiausiai įstrigo, kad Lietuvoje esama tiek daug įvairių spalvų gintaro, nuo šviesiai geltono iki tamsiai rudo. Atstovė iš Naujosios Zelandijos žavėjosi auksiniai geltonu gintaru ir jų gražiu apdirbimu, tuo tarpu viešnia iš Nigerijos gėrėjosi ne tik gintaru, bet ir auksiniais. Miss Lem iš Hong Kong pareiškė kad "turbūt Lietuvoje jūs savo gintarą įvertinate tiek pat, kiek mes Kinijoje branginame savo nefritą."

Po paskaitos įvyko arbatėlė, kurios metu Vladimirovienė atsakinėjo į klausimus. Dauguma stebino, kad Baltijos gintaro klodai yra turtingiausi pasaulyje ir čia randama vertingiausia gintaro rūšis.

Parodėlei eksponatus paskolino Pranė Lapienė, Ieva Mizarienė ir kt. turėjusios didesnius rinkinius. Žurnalistė S. Narkėliūnaitė dar parodė filmą apie lietuviškus vitražus "Saulės pasaka", o parodėlę ir susirinkimą nufilmavo.

Irena Vladimirovienė, J. T. bibliotekos direktoriaus dr. Levo Vladimirovo žmona, yra gimusi Kaune, ten užaugusi

ir baigusi gimnaziją. Baigusi Vilniaus universitetą, iki atvykimo į Ameriką dirbo užsieny kalbų katedroje, kaip dėstytoja. Ištekėjo 1938 m. ir užauginusi dvi dukras ir sūnų, kuris Vilniuje dirba elektros srityje.

Gyvendama New Yorke dažnai dalyvauja JT priėmimuose ir ne vieną paskaitą davusi amerikiečių grupėms apie Lietuvos senovės papročius.

Gintaro muziejuje Palangoje A. Baronas ruošia filmą "Lietuvos auksas", pagal R. Budrio scenarijų. Filma bus demonstruojama šiemet įvykstančioje parodoje Londone.

Montrealio paroda atidaroma geg. 17

Šiemet Montrealyje ruošinama expo 67 paroda obalsiu "Žmogus ir jo pasaulis".

Kai pernai spalio mėn. paroda uždarė ir tautų ir valstybių žmonės išvažinėjo namo, tai įpaviljonus įsikrausė Montrealio miestas ir parodą paruošė šiemetams.

Pernai Montrealyje dalyvavo 62 valstybės, šiemet bus 45. Nugriauti Sovietų Sąjungos, Čekoslovakijos ir Jugoslavijos paviljonai.

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Vydūno-Storastos 100 metų gimimo sukaktis paminėta kovo 22 d. Jis buvo filosofas, rašytojas, poetas-dramaturgas, muzikas, pedagogas, kultūrininkas. Lietuvoje sukaktis atžymėta kukliai, Amerikoje - visai ne, nes Vydūnas kitaip spręsdavo sielos, doros ir ryšio su Dievu klausimus, negu katalikai.

Storastos visi penki broliai buvo mokytojai, todėl ir Vydūnui ypač rūpėjo žmogaus auklėjimas. 1911-1914 metais net leido žurnalą Jaunimas, kurį pats vienas prirašydavo.

Vydūnui tautos pažangą nešė ne visuomenės sluoksniai, bet save tobuliną pavieniai lietuviai, tautiška sąmone persiėmusios asmenybės. Sakydavo, kad ne aklas likimas, bet paties žmogaus valia, mokslo pagalba, vis kilti. aukštyn, yra pažangios evoliucijos akstinas.

Anų laikų Vienybės žmonės Vydūno pažiūras labai gerbdavo, dažnai cituodavo ir jo Jaunimą rekomenduodami sekti jo raštus ir mūsų jaunimui Amerikoje.

* * *

Tęsiama 4 psl.

STEBĖTOJO PASTABOS

Iš Lietuvos atvykęs dramaturgas K. Saja Amerikoje viešėjo 3 mėnesius. Tarp kitų, susitiko su rašytojais-poetais: A. Landsbergiu, K. Ostrausku, Jonu ir Adolfu Mekais, A. Nyka-Niliūnu ir M. Katiliškiu, menininku V. K. Jonynu, muziku D. Lapinsku ir daugeliu kitų. Be abejo, abiejose pusėse liko naudingų ir brandžių įspūdžių, kaip liko ir poetui Tysliavai pasimačius su poetu Mieželaičiu. Tada kai buvo pradžia intelektualų santykiavimo (ne "bendradarbiavimo"), kuris, tikimės vis plis.

Lietuvoje, kur tikėjimas, pasakojama, labai persekiojamas, vienos amerikietės brolis, kaip Draugas rašo, buvęs palaidotas gana tikėjimiskai: iš namų lydint į Pumpėnų bažnyčia, grojo orkestras, nešta 40 vainikų, mišias atnašavo 3 kunigai (vienas buvo gimnastis klebonas). Be velionės 11 vaikų ir giminių, dalyvavo daug kaimynų ir pažįstamų. Iškilmingiau, nepalyginamai, negu Sv. Kazimiero kapinėse Chicagoje, kur tikėjimas persekiojamas?

Skelbiama, kad VLIKas jau išleidęs \$5,000 "anglų kalba

informacijai apie Lietuvą". Viena brošiūra išgarsina patį VLIKą. Ji kainavo \$816. Kitos dvi skirtos Lietuvai. Skirtumas, rodos, toks, kad vienoj yra karaliaus Mindaugo paveikslas, kitoj ne. Abi kainavo \$3,309. Manifestas su VLIKO pirmininko parašu kainavo \$958. Gana skurdus vaizdas "informacijų apie Lietuvą"?

Iš VLIKO pirmininko kelionių po Azijos pakraščius nauda ta, kad pats padengia savo turistines išlaidas. Ne-nauda ta, kad atima laiko nuo tikrai naudingų kelionių: pas De Gaulle į Paryžių, pas Anglijos premjerą į Londoną, pas vakarų Vokietijos kanclerį. Net politinį pradą virš tautinai-kultūrinio garbinant, rodos, Prancūzijos galva svarbesnis pasaulyje asmuo, negu Korejos?

Mūsų kalbininkų Gimtoji Kalba apie Kardello redaguojamą Nepr. Lietuvą rašo: "Nuo kitų mūsų laikraščių pirmausia skiriasi, naudojant daug svetimos medžiagos, persispausdinant (nepasakant net iš kur) ne tik straipsnius, bet išsius Lietuvoje išleistus veikalus. Laikraščiu, matyti, trūksta bendradarbių su originale

medžiaga. Tai negalavimas, kuris gali baigtis mirtina liga".

Amerikiečiai ukrainai šaukia politinę demonstraciją Washingtone, bizželio 1 d. paminėti nepriklausomos Ukrainos 50 metų paskelbimą. Susirinks -- minios prie poeto Ševčenkos paminklo, vieną valandą pikietuos prie Sovietų ambasados, vakare banketas. Dešimtas amerikiečių ukrainų suvažiavimas šaukiamas New Yorke, spalio 9 -- 12 dd.

Aidų žurnale J. Juškys lygina senoves paminklų (bažnyčių) apsaugą Maskvoje ir Lietuvoje. Gaila, autorius neparyškina, ar jis kalbamus dalykus matė savo akimis, ar kitų, ar tik grynai iš savo galvutės viską mums porina?

Darbininkas pamatė senųjų Amerikos lietuvių vertę. Rašo: "Lietuviškų parapilų išlaikymo atžvilgiu daugiausia būtų galima padaryti priekaištų naujiems lietuviams, kurie pradžioje miniomis suplaukdavo į lietuviškas bažnyčias, o dabar eina, kur papuola, jei iš viso dar eina. Senieji lietuviai, kurie bažnyčias statė, turi daugiau uolumo savai parapilijai".

60 metų sukakties proga, dr. Macelina pareiškė: "Kur sunyksta žmogiškumas, nieko nepagalbės gražiausias tautiškumas (kalba, dainos, šoklai, drabužiai). Išaugti ir išlikti žmogumi žymiai sunkiau, negu išlikti lietuviu. Mano patarimas jaunimui vieninteliis: išaugti žmogumi aukštos kultūros, gilaus išsilavinimo, skaidrios doros, kūrybišku savo talentų srityje. Žmogiškumas pati didžiausia vertybė visur -- ir tėvynėje ir svetur".

Zymus japonas pianistas Hisako Abe davė lenkų kompozitorių kūrinių koncertą sostinėje. Programoje -- skambino Gražinos Bacevičiūtės kūrinių. Pirmoje mūsų laikų muzikos šventėje Kuboje, Gražinos kūrinių buvo atrinkti atstovauti moderninės Lenkijos muzikai. Jostalentą jau įvertina ir mūsų kiai: Tėvas ir sunus Vasyliūnai, jos kūrinių pristatė koncerte Jordan salėje, Bostone, kovo 17, o Draugas apie jos kūrybą išspausdino straipsnį. Amerikos lietuviams ją pirmiausia pristatė Vienybė, patalpinusi ir jos paveikslą.

ALTo skyriui Clevelande, kuri sudaro 48 vietinių draugijų atstovai, pirmininkas K. S. Karpus pareiškė, kad, išdirbęs 50 metų Clevelando lietuvių tarpe, sulaukęs 73 metų, pasitraukias iš aktyvaus visuomeninio gyvenimo.

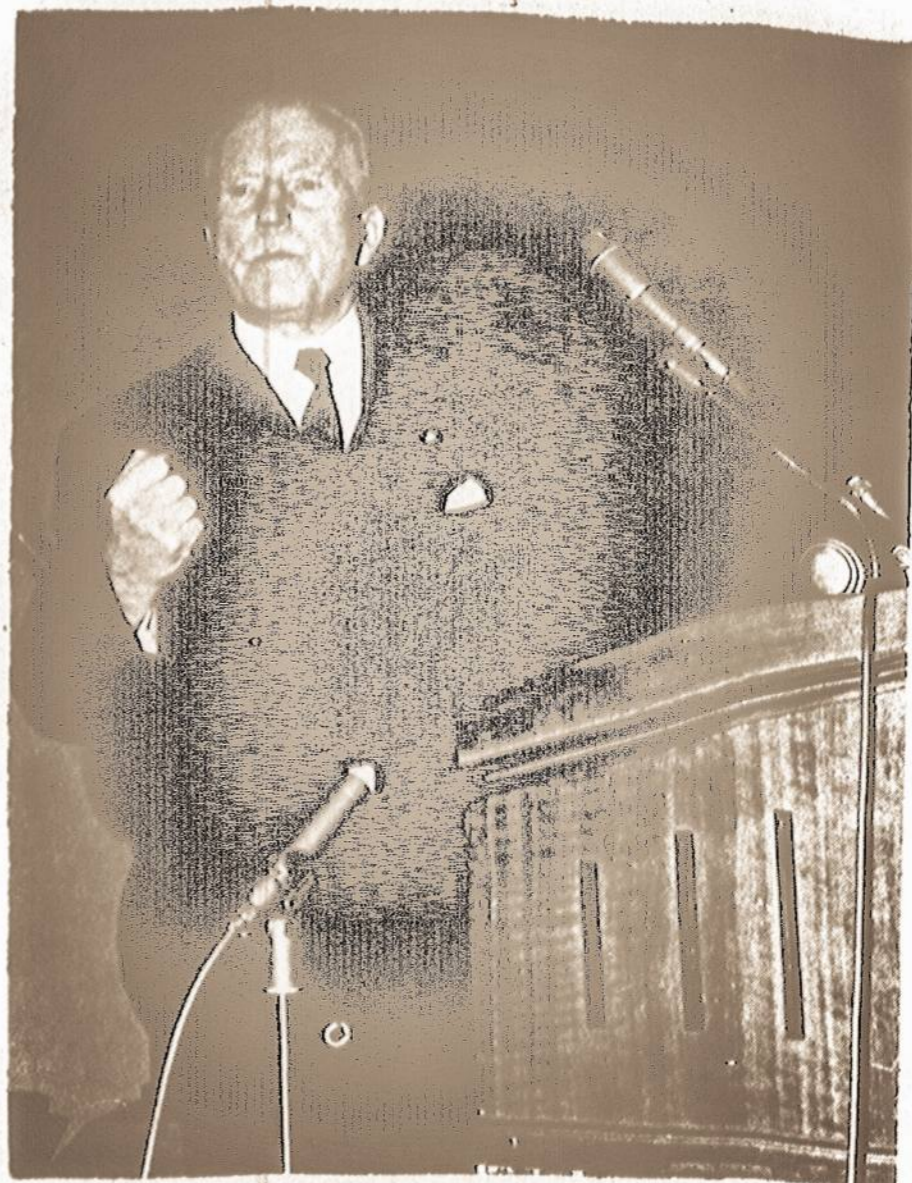
ADVOKATAS

C. A. VOKET

(VOKIETAITIS)

41-40 74th Street
Jackson Heights, N. Y.

Telefonas: NEWTON 9-0000

Ministras Vaclovas Sidzikauskas, Lietuvai Laisvinti Komiteto pirmininkas, balandžio 10 d. su-laukė 75 m. amžiaus. Diplomatinėje tarnyboje dirba nuo 1922 m. Buvo igaliotas Lietuvos atstovas Berlyne, Vienoje, Berne, Londone, Hagoje ir kt.

Park Florist

Gėlės pristatomos 1 bet kurias pasaulio vietas.

Mr. and Mrs. Matthew MAŽEIKA
80-15 JAMAICA AVENUE Woodhaven 21, N. Y.
Virginia 9-3112

Republic LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Ave. Brooklyn, N. Y.
Tel. EV 7-2089

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

REAL ESTATE & INSURANCE John Orman Agency

GĖRIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pildomi miesto, valstybės ir federalinės valdžios mokesčių pareiškimai.

110-04 JAMAICA AVE. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas
Virginia 6-1800

8 PAGRINDAI, KODĖL PODAROGIFTS, INC.
PRITRAUKIA TUKSTANČIUS MŪSŲ KLIENTŲ,
KURIE SIUNČIA

DOVANAS į USSR

1. Jiem nereikia gaišti laiko, superkant ir nešant siuntinius į persiuntimo įstaigas.
2. Jie neturi spėlioti dydžių ar spalvų.
3. Jie sutaupo visus muitus, įpakavimo ir persiuntimo mokesčius.
4. Jie pasirenka ypatingą dovaną: automobilį, motociklą, televizijos priimtuvą, radijo aparatą, šaldytuvą arba
5. Jie įsigyja PREKIŲ PIRKIMO ORDERĮ, su kuriuo jų giminės jiems patinkamas prekes gali įsigyti Vnešposyltorg'o

DOLERIŲ KRAUTUVĖSE

6. Jų giminės gali įsigyti maisto produktų audeklų, drabužių ir avalynės, tinkančius jų skoniui ir pritaikintus.
7. Jie taupo laiką, nes tuo atveju nėra gabenimo per Atlantą.
8. Jie sutaupo pinigų, nes DOLERIŲ-KRAUTUVĖSE prekės yra labai žemomis kainomis.

Aplankykite mūsų Parodinę Salę New Yorke!

Siųskite savo užsakymus ar klausimus į

PODAROGIFTS, Inc.

(Vienintelis Dovanų atstovas JAV-se)
220 Park Ave. South (corner 18th Street)
New York, N.Y. 10003
Tel. 212-228-9547

arba į prie jo prisijungusias firmas:

Globe Parcel Service, Inc.

718 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19108
Tel.: 215 WA 5-3455
arba į bet kurį jų skyrių.

Cosmos Parcels Express Corp.

45 West 45 St., New York, N.Y. 10036
Tel.: 212 CI 5-7905
arba į bet kurį jų skyrių.

Package Express & Travel Agency, Inc.

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019
Tel.: 212-581-6590 arba, 212-581-7729
arba į bet kurį jų skyrių.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

Lietuviškų filmų programa

Gegužės 11 d. (šeštadienį), 8 val. vak. Liberty pastate, prie 49-to Court ir 14th Street įvyks ketvirtoji Lietuviškų filmų programa, kurias rengia Vienybės atstovybė Chicagoje. Programoje bus naujos Lietuvos Kino Studijos filmos, 35 mm. platumo. Jų tarpe bus ir filmas vaizduojantis Amerikos lietuvių krepšininčių pasirodymą Lietuvoje praėjusią vasarą, apie kurį rašė Chicago Daily News užsienio korespondentė Georgie Anne Geyer. Rašinyje, kuris tilpo Amerikos ir Kanados laikraščiuose, ji pasakojo, jog filme yra aiškinama, kad Amerikos lietuviai žaisdami sukčiavo. Dabar bus galima patiemis įsitikinti -- ar ta korespondentė rašė tiesą ar ne.

Nugriaus kryžiu

1950 m. metais pastatyta Lietuvišką koplytstulpį prie šv. Antano parapijos bažnyčios Cicerone, klebonas ruošiasi nugriauti. "Medinis kryžius yra gerokai apipuvęs ir gali bet kada griūti", -- rašoma šios parapijos biuletenyje. Kryžiaus aikštelė bus išlieta betonu. Rašoma, jog kryžių pakeisti būtų labai brangu, tai pasirinkta pigesnė išeitis -- betonas. Praėjusią vasarą iš šios parapijos mokyklos salės buvo "išvietinti" Lietuvos miestų gražūs herbai.

Liepsnos tapyba plinta

Liepsnos tapybos pradininkas dail. Mikalojus Ivanauskas, kuris ši meną dabar dėsto YMCA kolegijoje Chicagoje, turėjo liepsnos tapybos demonstravimą seserims kazimierietėms ir kitiems kvietiniams svečiams Nekalto Prasadėjimo parap. salėje Brighton Parke. Čia dalyvavusi sesuo Juliette, kuri vyksta į Argentiją, labai domėjosi šiuo menu ir į tą šalį veža ne tik žinias apie šios rūšies tapybą, bet ir deginimo įrankius -- mažąjį liepsnosvaldį ir modernius elektrinius kaitintuvus.

Balzeko muziejuje

Balzeko Lietuvių Kultūros muziejus savo veiklą plečia, o taip pat garsėja ir amerikiečiuose. Ši muziejų gausiai lanko kitataučiai, nes jame vykstančios meno ir kitokios parodos nuolat garsinamos ir didžiojoje amerikiečių spaudoje, o taip pat ir specialiuose leidiniuose, kurie pažymi lankytinas

vietas Chicagoje. Pavyzdžiui, "Fun Guide to Chicago" leidinys, paruoštas Chicagos Turistų Tarybos, Balzeco Lietuvių Kultūros muziejų pristato kaip pirmą lietuvių muziejų JAValybėse. Muziejaus adresas -- 4012 S. Archer Ave. ir jis yra atidarytas kiekvieną dieną nuo 1 iki 4,30 val.

Nuo kovo 2 iki 21 dienos čia buvo įstatyti dail. Jono Tričio darbai, o nuo balandžio 6 iki 26 dienos savo dailės kūrinius yra išstaciusi kazimierietė Sesuo Mercedes.

Velykiniame laikotarpyje čia vyksta margučių paroda, kuri buvo labai išgarsinta didžiojoje amerikiečių spaudoje. Savo margučius čia parodė Ursulė Astrienė iš Grand Rapids, Mich. Ji su jauniausiąja dukrele Alberta čia buvo išstaciusi keliasdešimt gražių margučių, kurių didžiulia išmarginti lietuviškais motyvais. Jos spalvota nuotrauka su margučiais bei aprašymu tilpo Chicago Daily News dienraštyje.

Šią darbščią moterį teko sutikti muziejuje ir pasikalbėti apie margučių marginimo meną. Astrienė, kuri yra vilkaviškietė, į Ameriką atvykusi 1949 metais, vėliau, kuomet vaikai paūgėjo (augina 4 vaikus) susidomėjo margučių marginimu ir papuošalų iš šiaudelių darymu. Jos margučių buvo išstatyta lietuvių tautodailės parodose Michigano universitete Ann Arbor, Michigan State universitete Lansinge ir kitur. Ji patenkinta, galinti prisidėti lietuvių garsinimo ir iš to jaučia malonumą. Tai tikrai dėmesio verta moteris. (es.)

Skulptorius Petras Aleksa prie savo darbo, kuris buvo išstatytas Balzeco Lietuvių Kultūros muziejuje. P. Aleksa yra naujasis Čiurlionio galerijos direktorius.

Chicagos Naujienose buvo patalpinta prasimanyta žinia, jog 1967 m. gegužės 30 d. iš Chicagos į Lietuvą sugrįžęs dr. Margeris nepatenkintas gyvenimu tėvyneje ir daro žygius iš ten išvykti. Ši ir kitas Naujienų melus atrėmė pats dr. A. Margeris Gimtojo krašto nr. 15. Nuotraukoje matyti dr. A. Margeris prieš pat išvykstant į Lietuvą su Ieva Mizariene. E. Sulaičio nuotrauka

Nepaprastai pigios kainos KELIONEI Į LIETUVĄ

ir kitas SOVIETŲ SĄJUNGOS dalis

KAINA TIK

\$518 į Vilnių ir atgal

\$16.00 asmeniui (dieną. Privatus kambarys su vonia (2 asmenims).
Mes parūpiname kelionei bilietus asmenims, kurie atvyksta iš Lietuvos šia apsilankyti.

RAŠYKITE arba SKAMBINKITE

COSMOS TRAVEL BUREAU

45 WEST 45th STREET
New York, N. Y. 10036
Telefonas: CI 5-7711

JUOZO BANDŽIUKO Baras ir Restoranas

Čia vaišinsitės ir vaišinsite ne tik Amerikos veik visais gėrimais -- alumi, vynu ir dar stipresniais. Gausi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. -- Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.

110-12 JAMAICA AVE. Richmond Hill, N. Y. 11418
Tel. 846-9286

RADIO AIDAS T.V. LAB.

SPALVOTI IR PAPRASTI T.V.
RADIO STERIO IR PAPRASTI
VESINTUVAI (AIR CONDITIONERS)
MAGNETOFONAI (TAPERECORDERS)
TAISYMAS IR PARDAVIMAS

SPAUDOS KIOSKAS

J. BUBLAITIS Tel. HI 1-7747 J. PASUKONIS

94 - 17 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y. 11421

Knight Cap

AUGUST TRAUN, Sav.

LIETUVIŲ RESTORANAS

UŽKANDŽIAI

ĮVAIRŪS

PIETŪS

ŽUVIES

VAKARIENĖ

PATIEKALAI

GERI VALGIAI ĮVAIRŪS
GĖRIMAI PRIEINAMOMIS
KAINOMIS

810 Chestnut Street
Philadelphia

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukstys in 1886. It is published bi-weekly by Valerie Tysliava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Sirvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edwardas Sulaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

mes

Atkelta iš 1 psl.

Psichologijos docentas Vilniuje, prof. A. Gučas, apie Vydūną Tiesoje rašo: "Vydūnas suprato, kad norėdami būti laisvi, Rytų Prūsijos lietuviai turi nusimesti politinę prievartą, tik jis nematė, kad politinė nelaisvė eina drauge su ekonominiu pavergimu ir išnaudojimu".

Dabartinės Lietuvos lietuviai, be abejo, tuos dalykus ir jų sąryšį labai gerai mato. Kapsuko raštų pirmasis tomas cituoja Prūsų lietuvių konservatyviųjų (stambesnių ūkininkų) partijos įstatus: "Ji yra partija pakajaus (ramybės) ir ieškos pakajų taip viduje kaip ir iš lauko, ypač prieš vidinį neprietelį arba socialdemokratišką išvedžiojimą, kurio mieris yra apvertimas valdžios ir užsigynimas Dievo. Taipo su Dievu už kaizerį bei tėvišką".

Kai kuriuos žodžius pakeitus, šis įstatus kaip tik tiktų dabartiniams Lietuvoje "konservatyviams", kurie juk trokšta "pakajaus" prieš "nacionalistus buržujus", siekiančius nugriauti valdžią ir užsiginti komunizmo. Mainos rūbai margo svieta, bet svieta, kažkodėl, kaip prancūzų patarlė sako, pasilieka tas pats?

***

Vienybei karžygiškai pramynus kelią, rizikuojant ramybę, išeiviai vis smarkiau juos nuo Lietuvos lietuvių užsklendžiančią geležinę uždangą, daro lanksčia skardine... Savo pusėje, tėvynės lietuviai vis plačiau ima pažinti mūsų gyvenimą, ypač mūsų rašytojus, kurie iki šiol būdavo baubas ir priartėjami tik ilga kartimi, tarytum komedijoje Velnias ne boba.

Nepriklausomos Lietuvos diplomato J. Savickio novelių rinkinį Vagai Vilniuje išleidus, A. Radzevičius Pergalės žurnale jį vertina, ryšium su mūsų visuomenėje buvusia, ir tebesama, sveika lietuvių valstiečio pasaulėžiūriška dvasia, apie kurią, sako, sukasi gražiausieji mūsų geriausios literatūros vaizdai. Tai dvasia, kuri, tarp kitko, sukūrė nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Radzevičius pasakoja: "Bene geriausius ir tvirčiausius ryšius Savickio novelistika turi su švietėjiškai romantiniais mūsų klasikinės prozos polinkiais, su kuriais ji, visų pirma, sieja 'naturalaus žmogaus' sąvoką. Sveiką moralinį pradą, tikrą dvasinį grožį Savickis, kaip ir mūsų klasikai, daugiausia randa paprastame liaudies žmoguje, valstietyje, kuris jo kūryboje yra patikimiausias nesenstančių žmogiškų vertybių saugotojas ir reiškėjas".

***

Bet Savickis įmatė išlikusias ir šių sveikų, lietuviui valstiečiui įgimtų savybių ir iš valstiečių kilusioje inteligentijoje. Apie tai mūsų rašytojai-klassikai, paprastai, abejojo, o socialistiniai realistai visai suniekindavo pravardžiuodami "miesčionimis", kaip kunigai juos pravardžiuodavo "bedieviais, laisvamaniais ir pasileidėliais".

Radzevičius toliau pasakoja: "Nurodant Savickio novelistikos sąsajas su klasikine 'naturalaus (neapgadinto) žmogaus' sąvoka, kartu būtina pabrėžti, kad jis šios sąvokos ribas žymiai praplato. 'Naturaliu žmogumi' Savickio kūryboje neretai išskyla ne tik kaimo žmogus, bet ir miestietis, inteligentas, į kurį klasikinė mūsų literatūra paprastai žiūrėdavo su nepasitikėjimu, ar atvirai priešiška,

Tęsiama 5 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Parpuolęs slidinėtojas

Kaip žinome, Nepriklausomos Lietuvos Kanadoje redaktorius J. Kardelis, pereitą vasarą turėjo progos susitikti su daugeliu žmonių iš Lietuvos, nes jo mieste Montrealy buvo paroda. Jo laikyseną Vienybėje įvertinau, kaip slidinėjimą (kartais pačiam paslystant, kartais kitus pastumiant ir t. t.). Gi blogiausiai Kardeliui išėjo tada, kai svečiai grįžo į Lietuvą namo.

Abu Kardeliai susitikimus su lietuviais išnaudojo atvykėlius gundyti nusidėti tarybinei santvarkai. Matyt, Kardelis tarėsi esąs geras gundytojas, tad nieko nelaukęs ir paskelbė, kad tarp į Lietuvą grįžusių, esą jau ir areštuotų. Kardelio nelaimė, kad sovietų valdžia, lyg tyčia, nieko neareštavo, priešingai -- apdovanojo. Ir dabar anie tėvynėje sužinojo, ką Kardelis apie jų areštus rašė ir kad prapliupo rašyti: melagis, melagis, didžiausias melagis...

Nesusilaikiau ir aš, Girnakalis, ir Vienybėje į bedą įtraukiau. Man atrodė, kad Kardelis ne tiek melavo, kiek slidinėjo. Mikliai slidinėjo: čia atvykusių neapkętė, čia su jais meiliai kalbėjo, širdy velijo peklos, o lūpomis gero linkėjo, darė reveransus susiriesdamas ir atsilošdamas, tuo pačiu metu vaidino ir draugą ir priešą, tuo pačiu metu mėgino slysti į priekį ir atgal...

Iskaudintas Kardelis rašo:

-- Atrodo kaip susitarimas, nes vienu metu Nepriklausomą Lietuvą ir jos redaktorių puola ir "oficiozas" Tiesa ir jos filialas Amerikoje -- Vienybė. Todėl reikia atsakyti. Nedaug kas yra atsakytį Girnakaliui, nes nuo kada gi geštapininkai pasirodė moralės vertintojais ir sprendėjais? Kas gi geštapininkui Girnakaliui, kuris Amerikoje bando keisti kailį į enkavedistininką, suteikė teisę spręsti, kas yra reakcininkas ir kas ne? --

O iš tiesų yra taip, kad vienu metu Nepriklausomą Lietuvą užpuolė ne tik Tiesa ir Vienybė, bet ir Gimtoji kalba (už lietuvių kalbos darymą).

Taigi, J. Kardelis, netiesą skelbęs apie areštus Lietuvoje, skelbia naujus melus:

1. Vienybė su Tiesa (nei su Gimtąja kalba) dėl J. Kardelio niekad nesitarė.
2. Melas, kad Girnakalis -- geštapininkas. Su geštapu nei praeity, nei dabar jokiu reikalu neturiu ir neturėjau.

Laiškas lietuviams apie "Laiškus lietuviams"

Tėvai Jezuitai leidžia mėnesinį žurnalą, Laiškus lietuviams. Bendrai imant, žurnalas ir savo išvaizda ir turiniu daro labai gero įspūdžio. Nors tai jezuitų leidinys, bet siekia sudaryti įspūdžio esą jokiomis doktrinomis žurnalas nesuvaržytas, žinoma, krikščioniškumo ribose. Deda pastangų suprasti mūsų laikų gyvenimo eigą ir eiti neatsilikant, drauge pasiliekančiais Kristaus kareivais. Tokia rolė žurnalui, šalia kai kurių sunkumų, sudaro sąlygas būti mėgtamam ir skaltomam. Deja, ir "Laiškas lietuviams" kai kada nusirašo nuo koto.

I.

Šių metų kovo mėnesio Laiškai lietuviams paskelbė N. Gallūnienės straipsnį, konkursinį, premijuotą pirmąja premija. Konkurso jury vardai žinomi: kun. V. Bagdonavičius, J. Bagdonas, A. Baronas, D. Kučėnienė, F. Kurgonienė. Jie vertino straipsnius, kurių bendra tema buvo: "Kaip aš vertinu, kas šiuo metu dedasi Bažnyčioje".

Premijuotoji N. Gallūnienė atsako taip: "Is Petro uolos ištrykė pasaulį galvinantis šaltinis". Autorė reformomis Bažnyčioje džiaugiasi. Tai nenuostabu, nes jau keli dešimtmečiai vis ryškiau ir ryškiau matėsi Bažnyčioje trūkumas Kristaus širdies. Tų reformų teturime tik pradžia, dar niekas nežino, kur bus apsisota. Nes šandien dar nesimato, kur ir kokiam vertybių supratime apsisotos žmonija. Tai, ką jaučiame dabar, tėra tik pradžia. Nei jokia žmonių sukurtoji idėja neišliks nepaliesta, nes kiekviena kultūra apsirėškia skirtingomis formomis.

Bet šia proga ne apie tai reikia pamąstyti. Mat, N. Gallūnienė rašė, rašė, o ant galo susmulkėjo ir pradėjo dėstyti negrų klausimą ir ... lietuvių. Ir štai kokiais teigimais:

-- Amerikiečių spauda paminėjo, kad tuose kvartaluose gyvena lietuvių ir lenkų kilmės gyventojai karštai reikalauja laisvės

3. Melas, kad Girnakalis bando keisti kailį į enkavedistininką. Su enkavede jokių reikalų neturėjau ir neturiu (nei sėdėjau, nei kitus sodinau, nors iš savyjų turu nukentejusius).

4. Nėra jokio reikalo ko nors prašyti teisės ar leidimo reakcininkus vadinti reakcininkais. Jei laisvam krašte žmogui leidžiama galvoti, tai manyčiau, kad leista ir galvojimo rezultatus pasakyti.

Žodžiu, perskaičiau čia aukščiau pacituotą ištrauką, atradau keturias svarbesnes neteisėbes ir darau sprendimą: Kardelis yra reakcininkas. Jis nori padaryti iš nebūto būta; be pagrindo žmogų (reiškia, mane) apšaukia geštapininku ir enkavedistininku. Aš manau, kad jis taip elgiasi savo pykčio nesuvaldydamas. Tai yra tokios pat rūšies veikla, kaip turguje susibarti ir, pakelus sijoną, priešui parodyti paprastai nerodomą vietą.

J. Kardelis

Senas žmogau, imk save į nagą ir nejuokink manęs, kiek jaunesnio!

Toje pacijoje Nepriklausomoje Lietuvoje anąkart pakenciamai debiutavęs Povilainis Girnakali pravadžiuoja pusintelektuali. Ir čia nutariau neišžiesti: pusintelektualis yra pusė intelektualo. Būti pusė vertingo žmogaus jau nėra blogai. Kai kada žmogus net laikraštį redaguoja, o jame nėra ne tik pusės, bet net nei ketvirtadalis intelektualo... A. Povilainis išsispaivedojo, kad

nei jis pats, nei jo giminės, nei pažįstami Vienybės neskaity. Įdomu, iš kur jis žino, kokio išsilavinimo Vienybės bendradarbiai?

savo kraštams, bet nepripažįsta elementarinių laisvų šio krašto juodaodžiams piliečiams...

-- Ką dypukai išstūmė iš butų sklepuose ir pigiausiųose kvartaluose? Negrus. Kam atėmė šluotas ar panašaus juodo darbo įrankius iš rankų? Ar ne negrams, portorikiečiams ir meksikiečiams?...

-- Jeigu susirinkimas, pagal šio krašto lietuvių paprotį, buvo užbaigtas malda, vienintelė nefariziejiska turėjo būti: "Ačiū tau, Viespatie, už baltą odą. Visa kita įsigijau pats savo sunkiu darbu"...

-- Laimė, kad mūsų jaunimas neskaity lietuvių spaudos. Jis pamatytų ir pasipiktintų, kad tarp mūsų minčių ir žodžių, spaudoje ir tarp mūsų gyvenimo yra bedugnė...

Laiškų lietuviams redakcija rado reikalo nuo tokių teigimų bent kiek atsiriboti. Nes iš tikrųjų yra kiek kitaip, kaip gieda netikri pranašai ir jų sekėja N. Gallūnienė. Tai, ką ji rašo, yra neteisėbė ir lietuvių įžeidimas:

1. Lietuviai dypukai (kaip ir sentieji lietuviai ateiviai) įsikūrė Amerikoje savo darbštumu ir mokišimu gyventi. Sentieji jankiai atvykėlių nemėgo, bet mėgo jų darbą. Tokia kalna, kurią už įsikūrimą Amerikoje mokėjo lietuviai, galėjo lygiai įsikurti ir negrai. Sklepy apsigyvenimui Amerikoje netrūko pirmiau, kaip netrūka ir dabar.

Kai Chicagoje eina lietuvių kova už kapines, tai tos kapinės tėra tik nedidelis lietuvių fronto ruožas; lietuviai (kaip ir kitos nenorinčios iševijoje mirti tautybės), turi rūpintis kai kuriomis sąlygomis lietuvių išsilauktyti. Ir gaila, kad per mažą rūpinasi. Viena iš tautinio išsilaukymo sąlygų yra kompaktinės kolonijos. Gi lietuvių kolonijose lygiai vertinami ir bet kokios kitokios tautybės gyventojai. Jei kas nemėgiamas, tai tik įvairios atmatos, mušėlkos, tinginiai, girtuokliai ir pn. Tokios atmatos nemėgiamos net ir tokiu atveju, jei jos yra lietuvių tautybės.

Tęsiama 5 psl.

Talentas pridengia pasaulėžiūra

J. Baltušis yra vienas iš priešakinių tarybinių lietuvių rašytojų. Praėjusiais metais jis išleido knygą "Tėvų ir brolių takais". Tai ne romanas ir ne apysaka, o autoriaus turistinių įspūdžių užfiksavimas, bet J. Baltušis tatali padarė taip talentingai, meistriškai, patraukliai, jog knyga skaitosi kaip koks pirmarušis romanas. Psichologiškos intrigos čia nėra, bet autorius sugebėjo savo įspūdžius, patirtus JAV-se, atvaizduoti taip, jog vieną kartą knygą perskačius norisi ją vėl skaityti.

J. Baltušis yra įsitikinęs komunistas dar iš smetoninių laikų, bet kaip rašytojas moka savo pasaulėžiūrą pristatyti skaitytojui taip objektyviai, logiškai, jog kai kurie šio krašto lietuviai jo komunisto šioje knygoje net nepastebi, o jei ir pastebi, tai mano, jog jis tiesiog komunistas iš reikalo, o ne iš įsitikinimo; mat, J. Baltušis reikšdamas simpatijas amerikėnams ir amerikonzmui, amerikinei technikai ir amerikiniam gyvenimo stiliumi suklaidina skaitytoją dėl jo pasaulėžiūros.

Tarybinis rašytojas turėtų rodyti neapykantą ir panieką Amerikai, o J. Baltušis rodo jai savo simpatiją, savo meilę; jį žavi šio krašto technika, jam patinka amerikėnų darbštumas ir pažangumas moksle ir technikoje, jam patinka ir jį žavi "pasa-

kiškas" amerikėnų merginų grakštumas, jis myli ir senus lietuvių emigrantus, kurių takais jis buvo čia atvykęs susipažinti, pabendrauti su savo tautiečiais. Nors Amerika savo technika ir turtingumu J. Baltušį žavi, tačiau jis yra taip stipriai prisirišęs prie savo gimtojo krašto, prie tėvynės Lietuvos, jog niekur iš jos nenorėtų emigruoti. Jis Lietuvą vadina savo gimtine, tėviške, tėvyne, o Sovietų Sąjungą - savo šalimi. Savo sentimentą, savo meilę Lietuvai jis reiškia taip įtikinamai, jog skaitytojui nekyla jokio abejimo dėl jo patriotizmo. Jis myli Lietuvą ne mažiau už mūsų vilkininkus. Aplamai imant, mūsų emigracinė dešinioji spauda klaidingai monopolizuoja patriotizmą tik kietiems antikomunistams, vadistams, juodašimčiams, o komunistus apšaukė "išdavikais", "kvilingais", "parsišlavėliais", bet jei lietuviai komunistai yra tokie, tad ir rusų ne kitokie ir taip pat jugoslavų, čekoslovakų, italų, prancūzų ir k., betgi rusišką komunistizmą mes įsirezė laikome rusiško imperializmo priešdanga ir akstinu.

J. Baltušis yra stalinistinis komunistas, todėl jam ir P. Kubiliūnas ir P. Plechavičius yra "aktyvūs, rankas susikruvinę hitleriniai talkininkai", kai tuo tarpu tie du karistiškai Hitlerio okupacijos metu nė vieno žmogaus nėra nužudę ar sužeidę.

Prisimenant hitlerinių okupantų žiaurumą, reikia prisiminti ir sovietinį stalinistišką žiaurumą, pav., kad ir Červenės žudynes. Šitoj knygoj sovietinis komunistas pristatomas per daug išblizgintas, bet tai padaryta gabiai, belėtristiškai.

Br. Raila papylė daug žodžių Dirvoje, kritikuodamas J. Baltušio teigimus, lyg kad šis būtų atsakingas už visas sovietinio komunisto klaidas ir nusikaltimus, bet tai yra absurdas. Br. Raila žavisi savo sakinių grakštumu ir per mažo dėmesio skiria savo minčių nuoseklumui, pv., jis kimba prie J. B., kam jis jį vadina reaktionierium. Neigi Br. Raila norėtų, kad jį smetonininką, vadintų revoliucionierium!

Br. Raila randa demokratijoje stambiają ydą - autoriteto trukumą. Jis taip pat rūstauja, kad J. Baltušis neskiria fasizmo nuo nacizmo. O kur priskirti Ispanijos falangistus su jų caudillo? Esminė fasizmo esmė yra vadizmas; tad šiuo atžvilgiu ir Smetona

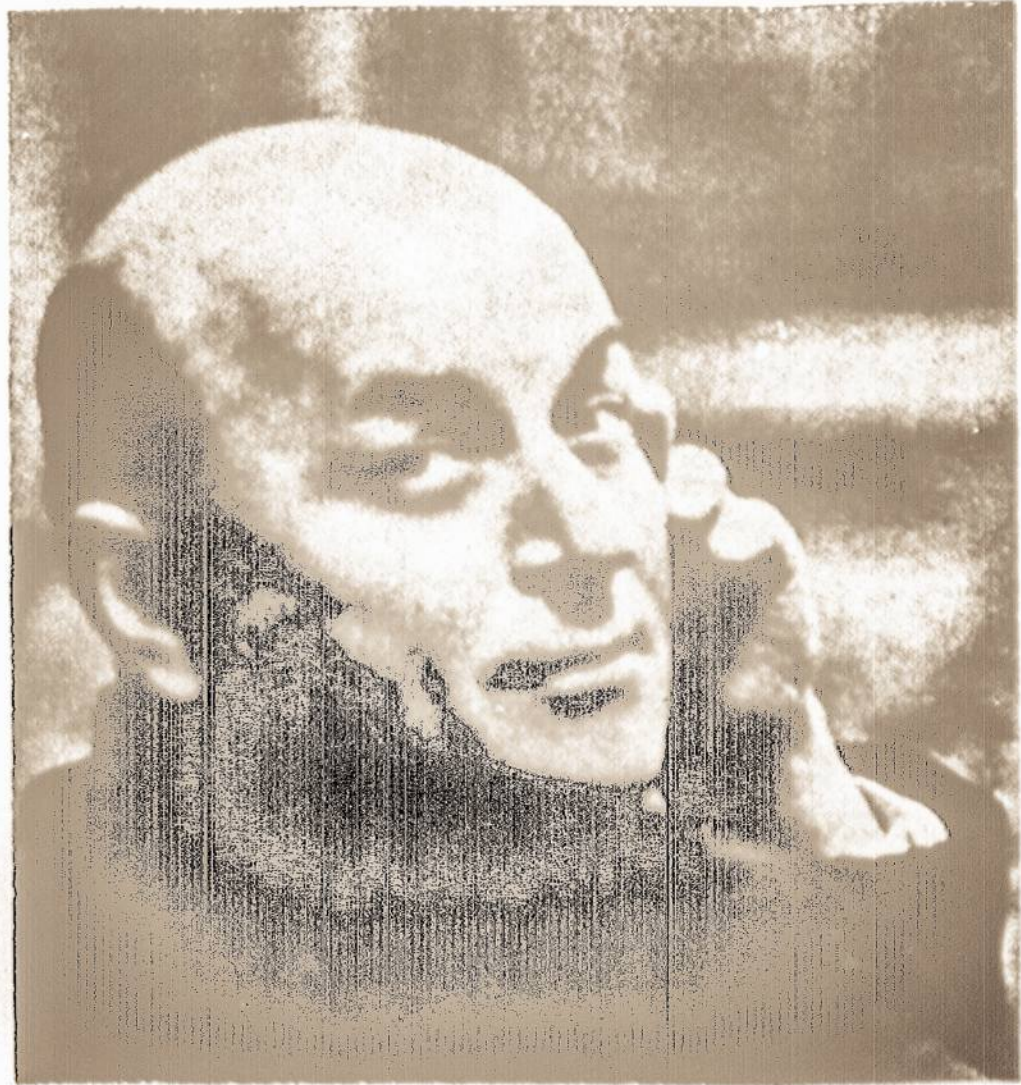
su visa tautininkų partija įeina į fašizmo lagerį. Jonas Avižius "Kaimo kryžkelėje" autorius, J. Baltušį vadintų "staliniausiu", o Br. Railą - "smetoniausiu". (j. m. g.)

su visa tautininkų partija įeina į fašizmo lagerį. Jonas Avižius "Kaimo kryžkelėje" autorius, J. Baltušį vadintų "staliniausiu", o Br. Railą - "smetoniausiu". (j. m. g.)

MIRĖ REŽISIERIUS
ANTANAS SUTKUS

Balandžio 5 d. Kaune mirė Antanas Sutkus, režisierius.

Gimęs 1892 m. sausio 26, Salnytės kaime, Paežerių valsč., Sakų apskr. Buvo suorganizavęs Tautos teatrą, veikė Meno kurėjų s-goj, vadovavo Dramos studijai, darbavosi Valstybiniame dramos teatre. Buvo vienas pagrindinių Vilkolakio steigėjų, radijofono direktoriumi, prisidėjo

Juozas Baltušis

su visa tautininkų partija įeina į fašizmo lagerį. Jonas Avižius "Kaimo kryžkelėje" autorius, J. Baltušį vadintų "staliniausiu", o Br. Railą - "smetoniausiu". (j. m. g.)

MIRĖ REŽISIERIUS
ANTANAS SUTKUS

Balandžio 5 d. Kaune mirė Antanas Sutkus, režisierius.

Gimęs 1892 m. sausio 26, Salnytės kaime, Paežerių valsč., Sakų apskr. Buvo suorganizavęs Tautos teatrą, veikė Meno kurėjų s-goj, vadovavo Dramos studijai, darbavosi Valstybiniame dramos teatre. Buvo vienas pagrindinių Vilkolakio steigėjų, radijofono direktoriumi, prisidėjo

išaukieti gerų aktorių, kaip J. Sipari, N. Vosyliūtę, P. Pinkauskaitę ir kt. Prieš mirdamas spejo parašyti teatralinės veiklos atsiminimus.

* Dalia Urnevičiūtė, dramaturge Lietuvoje, rašo naują pjesę išdavystės tema "Žilvinas II". Keturias pjeses yra išpildęs Kauno dramos teatras.

* Solistas Virgilijus Noreika gastroliauja Budapeste, Vengrijoje ir kituose miestuose.

* Asta Giedraitytė iškovojo Sov. Sąjungos merginų stalo teniso nugalėtojos vardą. Pirmoje vietoje buvo ir Lietuvos merginų rinktinė.

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Atkelta iš 4 psl.

Negrų kaimynystė mūsų kolonijose nemėgstama visai ne dėl to, kad negrų veido spalva juoda. Juk darbovietėse su negrais susitinkame, dirbame, palaikome pažintis ir t. t. Ir su jais bendrose kolonijose tilptume, kaip dabar sutelpame su visokiais italais, žydais ir t. t., bet negrai kelia kai kurių kitokių problemų. Kokios tos problemos, šįandien daugelyje Amerikos miestų liudija degėsiai, išplėtos krautuvės, policijos rekorduose liudija apipilėsimai, moterų užpildinėjimai ir pn.

2. Negrų klausimas Amerikoje nėra naujas. Jie Amerikoje senesni už pvz. Lietuvius. Labai gaila, kad per šimtą metų nei jie patys, nei niekas kitas nedėjo rimtesnių pastangų tam rasiniam klausimui sureguliuoti. Taip pat labai gaila, kad ir dabar rimtų pastangų matosi nedaug. Juodųjų vaikų vežiojimas į baltųjų rajonų mokyklas ir atvirkščiai primena neprasmingą žaidimą. Negi dar reikia vaikus vienus su kitais supažindinti? Kokia ir kam iš to nauda? Kad kas siekia išblaškyti kompaktinę negrų masę tarp baltųjų, tas nereiškia negrų gyvenimo pagerinimo. Jiems statomi namai tėra ne jų klausimo sprendimas, bet "greitą pagalbą" po šimtmečio apsilėidimo.

Prieš kurį laiką amerikėčių spaudoje skaitėme apie autoritetingų asmenų komisijos raportą negrų klausimu. Tas raportas yra ryškus įrodymas, kad negrų klausimas tebesprendžiamas atbulomis galvomis. Pbz., iš raportu nesužinojome, kiek negrų turi darbus ir ar už tuos darbus jie atlyginami atitinkamai taip, kaip ir baltaodžiai. Nesužinojome, koks negrų skaičius darbo neturi ir dėl ko neturi.

Kadangi patys negrai neparodė tokio veržlumo įsikurti, kaip baltieji ateiviai, tai, aišku, jiems turėtų būti padedama. Aš manau, padėti reikėtų ne tiek trūkšimo kėlimu, kiek sudarymu galimybių juodaodžiams pasitraukti kvalifikuotoms ir geriau atlyginamoms specialybėms, o taip pat juos auklėti, įdiegti veržlumo ir noro darbovietėse, ne tiek išlošti laiko, kiek ir padirbėti.

3. Kol kas Amerikoje negrų klausimą sprendžia labai marga publika: politikai, balsų gaudymas, demonstracijos, plėsimai bei padeginėjimai, krikščioniška meilė, kardinolai, triukšmadariai, filantropai ir t. t. Bet nesimato nei programų, nei planų. Tuo tarpu patys negrai, kaip ir visi kiti Amerikos gyventojai, net ir karo frontuose už

savo kraštą guldė galvas ir nusipelno, kad jais būtų pasirūpinta.

Bolševikai ilgą laiką neatkreipė dėmesio, kad vadinamų dybukų tarpe, ne visi individai vienodos vertės. Bet jau daugiau kaip tuzinas metų dėmesys atkreiptas. Deja, šiuo atžvilgiu į juodaodžius dar neatkreiptas pilnas dėmesys. Tarp juodaodžių jau yra ir milijoninė masė gerų darbininkų, prekybininkų, kunigų, mokytojų, karininkų, diplomatu ir t. t. Keista, kad niekas nieiško būdų juos priskirti ne prie tų, kuriais reikėtų rūpintis, o prie tų, kurie turi negrų problemomis rūpintis. Pastaraisiais keliais metais ryškiai pastebimos pastangos juodaodžius įjungti į amerikėčių darbo mases lygiomis teisėmis ir būtų visai geras sprendimas, jei būtų daugiau laiko. Ogi problema turi būti sprendimas tuojau.

Į juodaodžių problemas painioti lietuvių nereikia. Lietuviai juodaodžių problemų nei pasunkina, nei palengvina. Naivūs karštokšiai, a la Gaillūnienė, be reikalo jaudinasi.

Laiškų lietuviams byloje tikri kaltininkai yra juri komisija.

II.

Laiškai lietuviams nuo kitos vadinamos "patriotinės" spaudos skiriasi ir tuo, kad jie kartais nešališku žodžiu paminai ir Vienybė bei jos straipsnius. Reikia pripažinti, kad ir ryšių su tėvyne klausimu Laiškai lietuviams laikosi rimtai ir pozityviai. Rašo taip:

-- Siekiant spaudos laisvės nėra prasmės "prisidėti" prie Vienybės "ieškojimų", kurie ribojasi vienu Vienybės laikraščio tikslu -- skelsti koezistencijos mintį lietuvių išeivijų tarpe. --

Tikrai: "prisidėti" nėra jokio reikalo. Bet ginasi be reikalo: sako "neprisideda" prie "ieškojimų", o ieško. Tarp Vienybės ir Laiškų lietuviams pagrindinis "ieškojimo" skirtumas yra tas, kad Vienybė daug anksčiau pradėjo ieškoti ir kai kurių klaidinimų jau nedaro, o be to -- Vienybė su tėvyne ryšių ieškoti turi daug mažiau baimės.

Nemanau įžeidžiant Laiškus lietuviams, juos laikydamas vienu pačių rimčiausių išeivijos lietuvių leidinių, bet tokiu pripažinimu nėra reikalo kam nors kur "prisidėti".

mes

Atkelta iš 4 psl.

jame išvelgdama nutolinimą nuo gamtos, nuo sveiko, natūralaus Prado". Poetas V. Šimkus šitą sveiką išlikimą, savo vėliausiame rinkinyje Geležis ir sidabras iškelia šmaikščiu posakiu:

Juk svirnių prietemos ir tvartų nepaneigė pianinu.

***

Sveiką lietuvišką natūralų prisirišimą nesentancijos tautos vertybėms iš Lietuvos su savimi atsivežė ir iki šiol išlaikė senieji Amerikos lietuviai, sukūrę parapijas, Susivienijimus, draugijas ir laikraščius. Šią brangią savybę išlaiko ir daugelis naujųjų. Deja, ir vieni ir antri -- ne visi. Senuosiuose vis būdavo tautos laisvės vertybės nepaisąs socialistų-komunistų sparnas, o naujuosiuose -- triukšmingas kišimas klaidingai įsivaizduoto politinio Prado -- virš tautiniai kultūrinio, net vengiant ieškoti prasmingo santykio, esamose sąlygose, tarp išeivio ir lietuvių Lietuvoje! Pavyzdžiui, per Sullivan'o televizijos programą, kurios žiūri milijonai amerikėčių, jau pasirodė didrusiai, lenkai, izraelitai, bulgarai, vengrai, o vėliausia ir jugoslavai, bet -- ne lietuviai! Kiek malonių tautinės savygarbos ir sąmonės jausmų pasidilgintų mūsų išeivijoje, kur jau veik 60-tas nuošimtis yra čia gimusių, ar augusių, mažai tekalbančių lietuviškai, jei Sullivan'o Valandoje kurį sekmadienį pasirodytų kuris Vilniaus ar Kauno mūsų jaunimo dainų ir šokių ansamblis!

Sveika lietuviška dvasia kada nors nugalės nesveikąją. Taip tikėjo Savickis savo novelėse, taip tikėjo ir Kudirka, lietuvių valstiečio reikalą laikęs visos Lietuvos reikalą, kurį sveikoji dvasia dabar siekia padaryti pasaulio lietuvių reikalą.

PARDUOTOS VASAROS

FRAGMENTAS IŠ II TOMO (tęstinys)

Virto ažuolai

Buvo ir ji visa iškaitusi, vijurkėliu sukosi aplink svečius, vis pamatydama, kam reikia ko įdėti lėkštėn, kam stiklinėlėn įvarvinti, ką per petį paglostyti, o ką ir pabučiuoti į žandą, gerą žodelį pašnabzdėti ausin. Ir svečiai salo nuo šito Kazytės apsiėjimo, gyre naująją šeimninę, siekė susidaužti stikline, takšnojo delnu per nugarą, o dažnai ir žemiau nugaros. Antanėlis tik markstėsi iš laimės, ir vis sekė Kazytei iš paskos, vis pritarinėjo jai, ir vis mėgino laikyti ranką jai ant peties. Laurynas, ilgai niurzgėjęs ir skersakiavęs, įšilo kaip svečias koks, užsimetė rankšluostį ant kaklo ir tik nešė alų ašočiais iš kamaros, tik pylė kiekvienam, rėmėsi alkūne ant sprando, primygtinai ragino. Vienas tiktai Stanislovas kažkodėl tylėjo, vis akis panarinęs prie stalo, o jeigu kėlė jas, tai tiesiai į Elzė, paskui ir vėl žemyn, kadangi toji vėrė jį akimis kiaurai, lyg ir geruoju, o lyg ir su juokeliu, pašaipėle mažą. Kas gi čia supras, kaip žiūri mergina!

O kad alus plaukė upe, užkandęs nestigo per visą stalą, tai greit užmiršo žmonės Kazytės prašymą, traukė jau dainą, iš pradžių patyliukais, o paskui ir stipriau, kol suėmė jau visai kaip reikiant putas pasmagintais balsais. Ir dar saulė nenusėdo, sutemos neatėjo, o nežinia nei iš kur, nei kaip atsirado stancijoj ir armonika, ir muzikantas prie šitos armonikos — ilgšas džiūsną Jokymas. Su liurlo, išmėgino pirštus ir pasižiūrėjo į visus: pradėt ar dar palaukti?

— Gal nereikia... — pratarė Kazytė.
— Leisk, Kazyt, — paprašė Antanėlis. — Motinėle pati linksma buvo, nepapeiktų dabar mūsų.

— Dar šokti man įsimanysi?
— Galiu ir nešokti. Svečių negrumdyk, tegu linksmynasi. Kazytė nusisuko. Jokymas plėšterėjo dumplėmis, net svečiai nuščiuvo. Ir nuo stalo pirmasis švystelėjo Adomėlis. Sustojo priešais Elzė, sutrenkė aulinių batų kulnėmis ir tuoj ant vieno kelio plump, lyg prieš altorių, iškėtė į šalis rankas:

— Slauniausioji, skaisčiausioji, išrinkčiausioji! Nusileisk, sakau, nuo savojo majestoto, pamatyk nuslobusį prie tavo kojų, susimilk ir atgaivink, pakelk nuo žemės vienai polkuteil!

Saukė Adomėlis linksmai, ir buvo toks gražus, taip žiburiavo žvairos jo akys, kad Elzė nenorom nusišypsojo, o paskui pakilo nuo uslano, suglobė sijono padelkas ir, lyg netyčia metusi akį Stanislovo pusėn, pasakė Adomėliui:

— Duok praetit!
— Mirsiu, o neduosiu! — trenkė Adomėlis abiem kumščiais sau į krūtinę. — Sumindžiok, sutrypk padkavėlėm, velėna žalia užversk, o polką... vieną polkelę su manim!

Ir vėl nusišypsojo Elzė. Nieko nebetarė, Stanislovo pusėn nebežiūrėjo, tik standžiau suglobė padelkas ranka, atsistojo priešais. Ir pykstelėjo Adomėlis geležim kaustytais užkulniais, ir pasuko Elzė per stanciją, kad tiktai vėjas nuėjo pakraščiais, ir visi sklaitėsi į pasienius, davė kelią pasiutėliams.

Stanislovas iš karto papilkėjo. Nejudančiom akim žvelgė į šokančią porą.

— Mesk! — priėjo Antanėlis. — Bene sámdiniui pavydi? Einam verčiau išgerkim. Einam, einam! — ragino jis, nors niekur nereikėjo eiti, tik alaus įpilti.

— Kas pakvietė šitą piemenį? — paklausė Stanislovas.
— Nežinau, broliuk. Nieko aš nežinau, tiktai išgėriau ir linksmas. Einam, dar išgersim, Lauryną pasišauksim kartu. Vėlykos šiandien, visiems reikia geruoju... Nori? Aš tau savo Kazytę duosiu pasišokti.

— Taigi kieno šauktas atėjo Čeraškos piemuo? — dar kiečiau paklausė Stanislovas.

O Adomėlį pašaukiau aš. Žinoma, Kazytės liepiamas. Ir vis dėlto susigūžiau dabar kertėj, kad Stanislovas, ko gero, nesuprastų. Bet jis nieko nematė — nei manęs, nei kitų. Žiūrėjo į Elzė su Adomėliu.

— Mesk! — tąsė jį už rankovės Antanėlis. — Broliuk brangus, tau sakau!..

Stanislovas atsistojo, lyg ketindamas kažką daryti. O čia Adomėlis ir prišvilpė su Elzė artyn.

— Tr-r-rr, tr-r-r-r!.. — šaukė linksmai. — Nebenuaikau, nebeišturiau! Talkon, Stanislova, talkon!..

Ir prisukęs Elzė, pastatė ją prieš pat Stanislovą, sukirto kaustytais užkulniais:

— Dorokis pats su šita mašina! Ne mano pečiams!..

Elzė stovėjo priešais Stanislovą, nukaitusi, skasti. Akys primerktos, viena kasa ant krūtinių, antra — už nugaros. Aiškiai laukė jį, kad pakviestus Stanislovas, viesulu įsuku į ratą, kur jau švilpia merginų sijonai, pyška kaustyti ir nekaustyti bernų užkulniai. Ir Stanislovas neišlaikė, pakėlė abi rankas... Ir sustojo staiga, suniuro, tėsė Elzei tiesiai į veidą:

— Taigi samdinio išėdų neknaibau!
Elzė loštelėjo atgal. Raudonės veide kaip nebūta. Numetė ant-
rają kasą už nugaros, pašaukė:

Dail. J. Kuzminsko grafika lietuvišku dainu motyvais.

— Adomėli!
Adomėlis jau sukosi su kita mergina, bet iš karto išgirdo Elzės balsą, kaip žaibas puolė artyn:

— Esu!
— Nepabrokysi manęs? — primenkė toji akis.
Adomėlis išsiviepe nuo ausies ligi ausies, stvėrė Elzė už sumaugto liemens, riktelėjo Jokymui:

— Polką su pistonais!
Ir šūpyškėjo užkulnių pasagom, sublykčiojo ausiais ir suriko ant visos stancijos:

Eljo merga per šventorių

Ir sutiko zalatorių!..

Elzė tik atlošė galvą, visai užsimerkė, ir ne šoko, o skrido kaip paukštis, kaip vėjas, šlavė šalin visas kitas poras. Ir nė sykio Stanislovo pusėn akių, nė šypsenėlės. Tasai driuktelėjo visu kūnu, žengė artyn, tiktai Antanėlis spėjo sugriebti už alkūnės:

— Kur tu dabar?
— Kaulus sumalsiu!
— Pats kaltas, durniau, — vos neverkė Antanėlis. — Šitaip tės-ti... Kaip gyva, Elzė neužmirš lau samdinio išėdų.

Stanislovas pasižiūrėjo į brolių ir dėjo jam alkūne į krūtinę, kad tasai tik atatupstas nulėkė ir nugarą trinklį į sieną.

— Šitaip, broleli brangus, šitaip tu?! — žiūrėjo Antanėlis, akis išpūtęs.

— O ko vėl? — sugriaudė Stanislovas.

Poros pritilo, kadangi visi suprato: gero čia nebebus. Tiktai Elzė su Adomėliu dabon neėmė, o skėlė polką, tarytum tikrais pistonais šaudė. Stanislovas perkreipė burną, žengė artyn.

— Kas gi čia, na kas gi? — lyg iš žemės išdygo priešais jį Kazytė. — Nusisipiauk, Stanislovėli, per kairįjį petį nusisipiauk, ko čia tau, ažuolui šitokiam? Ar jau su piemenim prasidėsi? Taigi ant juoko bus visiems!..

Pripuolė artyn ir Laurynas, jau nusimetęs rankšluostį nuo kaklo. Rėmė Stanislovą iš kitos pusės, kalbėjo ausin:

— Tegū iš jos, ne iš tavęs žmonės šaiposi. Trypinėja su kiekvienu piemeniu, argi pora tau? Ožka ant ledo, o ne merga... Ir tu... dėl šitokios?!

Stanislovas stovėjo iširėžęs, nieko negirdėdamas. Kazytė pasiškėjo, užmetė rankas jam ant pečių:

— Ar jau brolienės nepašokdinsi, Stanislovėli?

Ir šypsojosi taip saldžiai ir taip tiesiai jam į akis, kad tas išlėto suėmė Kazytę už šonų, sunkiai pakėlė vieną koją, paskui kitą... Jokymas užpėšė valsą ir net uždainavo:

Oi, eisiu, eisiu,

Čia aš nebūsiu!..

Sužvago, sušnėko šokėjai, ir pasileido ratan visi, lyg ir būti čia nieko nebuvo, ir nematė niekas nieko. O labiausiai stengėsi Kazytė, ne tik sukdamaši su Stanislovu, bet dar pati apibėgdama aplink jį.

Laurynas priėjo prie Antanėlio, niuktelėjo petim:

— Dabok Kazytė.
— Ko jau taip?
— Akimis dabok, ne užpakaliu!

Antanėlis pasižiūrėjo į šokančius, nusišypsojo:
— Ar tai broliui pavydėti turiu? Kliedi tu, Laurynai.

— O tu — sapnuoji, — tėsė Laurynas, nu eidamas šalin. — Visą gyvenimą tu sapnuoji.

Kiek šokusi bešokusi, Kazytė pritrūko oro. Tai sustojo priešais Stanislovą, pasiprašė:

— Nebegaliu!

Bus daugiau

DAILININKAS VYTAUTAS KASIULIS LIETUVOS SPAUDOJE

EDVARDAS ŠULAITIS

Paryžiuje gyvenąs lietuvis dailininkas, kuris balandžio mėnesyje švenčia 50-įjį gimtadienį, Lietuvos spaudoje plačiai atžymėtas. Pergalės 1968 m. 2 nr. tilpo V. Žalakevičiaus rašinys ir susitikimo su dail. Kasiuliu, o Kultūros Barai (irgi antrame šių metų numeryje) patalpino net 2 straipsniu (Rimo Cibavičiaus ir vieną pačios redakcijos paruoštą). Žurnaluose tilpo nemaža dail. Kasiulio kūrinių reprodukcijų iš kurių dailis net spalvotos (Kultūros Baruose -- dvi spalvotos, Pergalėje -- viena). Be to, apie V. Kasiulį Sporto laikraštyje rašė sportininkas, rekordistas K. Orentas savo atsiminimuose iš žiemos olimpiadų žaidimų Grenoblyje, po kurių jis lankėsi ir Paryžiuje.

Ypatingai gerai apie dail. Kasiulį atsiliepia R. Cibavičius, kuris turėjo progos praėjusiais metais lankytis Prancūzijoje ir su šiuo dailininku susitikti. "Šiuo metu V. Kasiulis yra gal būt, vienintelis lietuvis dailininkas-tapytojas, žinomas ir vertinamas Europos mastu. Jo galerija pačiame Paryžiaus centre (Galerije Royale, 11 Rue Royale) patraukia dėmesį labai gražiu, ryškiu tapybos darbų koloritu. Paryžiuje atkreipti dėmesį tapybos darbais nėra jautoks paprastas dalykas. Galerijų be galo daug, bet galerijas, turinčias gerą vardą, vis tik nelabai sunku suskaičiuoti. Jų tarpe, be abejoj, yra ir V. Kasiulio galerija", -- rašo Cibavičius.

Neblogiau apie dail. Kasiulį atsiliepia ir žymūs filmų režisierius V. Žalakevičius, kuris prisipažįsta, jog būdamas dar paaugliu Kauno Dramos teatro foje kasdien matydavęs vieną pirmųjų V. Kasiulio darbų -- "Pas dailininką".

"Negalvoju kada nors sutikęs paveikslų autorių. Per didelė našta užgriuvo karas

"Muzikantas".

Dail. V. Kasiulis.

"Modernioji tapyba".

Dail. V. Kasiulis savo studijoje Paryžiuje.

ant mūsų šalies. Teroras, badas, neviltsis sujaukė žmonių sąmonę, daug kam atėmė pasitikėjimą, išbarstė po margą pasaulį, pasimetusius ir vienišus. Tarp jų -- ir Vytautas Kasiulis", -- dėsto Žalakevičius Pergalėje. Gavęs iš Paryžiaus žurnalisto V. Kasiulio adresą, jis aplankė dailininką: "Atėjau vedamas vaikystės vizijos, ir stovėjau prieš vitriną, iš kurių tryško spalvų kaskados. Tarp juokdaryų suradau paveikslą su lietuviška gričia, prieš kurią sėdėjo karalius, puošnus ir vienišas, tarsi išėjęs iš pasakos ir pasiklydęs... V. Kasiulis -- dailininkas. Jis išreiškia save ir savo sielą. Jo paveiksluose -- puošnumas, badas, melancholija, ašaros, krintančios ant svetimų rūbų, prisiminimų rūkai ir lietuviška siela", -- pripažįsta Žalakevičius.

Labai idomią apie Kasiulį pasakoja sportininkas K. Orentas. Jis mini ir mums kiek neįprastą dalyką -- Kasiulio norą vykti su paroda į Lietuvą. Iš K. Orento rašinio štai kiek ilgesnę ištrauką:

"Netoli Luvro yra V. Kasiulio galerija. Mes su A. Švažiu užsukame pas garsųjį tapytoją lietuvi, kurį karas nubloškė į užsienį. Dailininkas svajojo patekti į Paryžių ir tapti žymiu dailininku. Iš pradžių Kasiulis dirbo naktiniu sargu, gavo po vieną franką už budėjimą ir... tapė. Palengva ateina garsas, pradeda parduoti savo kūrinius. Iš pradžių dailininkas dirba lietuvių liaudies motyvų įtakoje, po to pradeda taisyti prie paryžiečių skonio, bet, jo žodžiais tariant, populiarumo Prancūzijoje nesulaukė. Jis plačiau žinomas kitose šalyse. Dailininko tapyba labai spalvinga, bet jo teptukas visuomet kažko neužbaigia, palikdamas žiūrovui mintimis papildyti tai, kas nepasakyta. Jo darbas "Arlekinas", "Juokdarys", paviršutiniškai žiūrint, linksmi, bet iš tikrųjų juose sukaupta daug ironijos ir skausmo. Toks ir pats autorius.

Dailininkas mus sutiko su didžiausiu entuziazmu. Sakėsi kelis kartus matęs per te-

leviziją mano startus Prancūzijoje, bet niekuomet nėra pirmas priėjęs nė prie vieno lietuvių iš Tarybų Sąjungos, nes manęs, kad mes emigrantus labai smerkiame. Dailininkas neleidžia mums daugiau žiūrėti jo paveikslų: "Jai nieko neverti darbai, tai specialiam užsakymui, Jums nepatiks".

Mes supažindinami su kitais lietuvišiais, o vakare jau sėdime Maksvilo restorane ir valgome austres bei sraigės. Austrės gyvos. Ant jų užlašinama citrinos rūgštis. Užsimerkit ir... gurkt! Puikus valgis! Neblogiau patiko ir sraigės, kurios išverdamos, į kriauklės galiuką įpilamas lydytas sviestas su česnakų ir petruškom.

Dailininkas labai nori atvažiuoti į Lietuvą su paroda, pasižiūrėti liaudies meistrų darbų. "Aš issisėmiau, man reikia to, nuo ko aš pradėjau, prancūzai man svetimi. Aš būkštaju tik dėl savo šeimos. Ne visi čia gyvenantieji lietuviai į mano išvyką tėviškėn žiūri palankiai. Aš daug galvoju apie Lietuvą. Aš noriu pasidalinti savo patirtimi, o svarbiausia -- daug pats pasisėmti. Laikui bėgant, emigrantams atsivers akys, kaip daugeliui jau atsiveria, kad Tarybų Lietuva visiška kitokia, negu jie įsivaizduoja".

Malonu, jog lietuviai išsivijoje ir tėvynėje gali rasti bendrą kalbą ir juos traukia broliška meilė. Reikia tikėtis, jog to jausmo nepajėgs ištrinti politikieriai Lietuvoje, o ypačingai išsivijoje."

"Čigonė".

Sonė Tomarienė

ŠEŠIOLIKTOS VASAROS NAKTIS

Mamyte, pasiskūsti tau turiu:
Užmigti šitą naktį negaliu.

Mamyte, visas sodas neramus:
Paukšteliai lipinėja po lapus;

Daržely rožės šnibždas po ežias,
O rasos ridinėja po rožes;

Žibukai žaižaruoja žiburiais,
Žaltvykslės bėginėja pagiriais;

Zuvelė žvilga žvynais ežere,
O ežeras šešėlių pilnas, lyg giria;

Nendryne svyrinėja ajerai,
Vėlyvi sproginėja pumpurai;

Mėnulis šiąnakt maudės sidabre,
Sidabro pritaškyta visame sode;

Vyšnyne vėjas vaikšto lyg vagis,
Kažin kas klėties klebina duris;

Kažin kas vaikštinėja takeliu,
Vis atsidadamas dūsiu giliu...

Mamyte, pasiskūsti tau turiu:
Užmigti šitą naktį negaliu.

ŠIŲ METŲ VAGOS KNYGOS

VYTAUTAS ZALATORIUS

Vilniaus grožinės literatūros leidykla "Vaga" 1968 m. išleidi 265 leidinius, kurių koks penktadalis tinka bet kur gyvenančio lietuviu bibliotekėleje.

Bene vertingiausia knyga Amerikos lietuviams bus senųjų klasikų raštai, kaip J. Basanavičiaus, panevėžietės Būtės, Putino, Krevės ir Vydušo. Pastarasis šiemet būtų sulaukęs 100 m. Mirė 1953 m. Vokietijoje.

Gausiai atstovaujama, kaip paprastai, vaikų literatūra. Ypatingo dėmesio verta nauja, Chicagoje gyvenančios, S. Tomarienės knygelė "Rubino širdis", kurią iliustravo viena geriausių Lietuvos grafikų -- A. Makūnaitė. Joje atspausdintos dvi pasakos. Viena apie piktą žmogų, kurį vėliau nugali tiesa ir gėris. Kita -- "Saulės ir mėnulio varžybos".

K. Binklo "Atsiskyrėlis Antanėlis" taip pat šioje mažųjų grupėje kartu su "Lietuvių liaudies pasakomis", "Zuikiu ir lape", "Naslaite ir nykštuku", "Princu ir gyvūlais" ir "Sigute". J "Tili lili dūda" sudėtos liaudies dainelės vaikams su spalvotomis iliustracijomis ir gaidomis. Viena dainelių -- "Barė ponas katinėli".

Knygoms iliustruoti Lietuvoje dirba 150 dailininkų, todėl ypač vaikų knygelėse yra labai gražių piešinių.

KNYGA KONCENTRINIŲ RATŲ VIDURYJE

Jei mažųjų knygelės yra daugumoje nekaltu turinio, tai paaugliams skirtose knygos yra įprastos komunistinės propagandos. Iš vaikams ir jaunimui skirtų 102 knygų 28 autoriai yra rusai ir 23 iš kitų "brolėškųjų respublikų". Tačiau ir šioje grupėje yra naudingų veikalų, kurie praturtintų lietuviuko žodyną Amerikoje ir praplėstų jo akiratį bei padidintų mokyklų ir vėliau gyvenimui reikalingų žinių. Technika besidomintiems skirta V. Zacharčenkos "Elektrinės smegenys" apie

kibernetiką, M. Galaujaus "Per nematomus barjerus" apie lėktuvų bandytojus ir G. Požidajevo "Simfonijos šalis" apie rimtąją muziką.

Vokiečių rašytojas V. Mainkas pasakoja apie naujų žemių atradimus "Nepaprastuose Marčo Polo nuotykiuose", o su amerikiečių klasiiku H. Melviliu supažindina jo "Izraelis Poteris".

Būdinga postalininė eroj ir tas, kad išleidžiama net vieno kito žinomo antikomunisto knyga, kaip, pvz., vokiečio E. Kestnerio "Mažasis žmogus".

Vaikų literatūra leidžiama 30.000 -- 50.000 tiražu, o suaugusiųjų -- 10-15 tūkstančių.

Suaugusiųjų literatūroje yra net keturių amerikiečių vertimai: E. Po siaubingos apsakos "Auksinio vabalo" rinkinyje, E. Hemingvejaus "Turėti ir neturėti", barsėjančio T. Kapotės "Pusryčiai pas Tifani", ir aišku, T. Dreizerio "Stoikas". Pastarasis amerikiečių klasikas dėl savo flirtu su komunizmu ir dėl neigiamo Amerikos gyvenimo vaizdavimo yra turbūt plačiausiai spausdinamas amerikietis Tarybų Sąjungoje.

SRAIGĖ

Tarp kitų vertimų yra Č. Dikenso "Pikviko klubo užrašai", Platono "Dialogai", Ovidijaus "Metamorfozės", T. Moro "Utopija" ir Nebelio premijos laureato jugoslavo I. Andričiaus "Panėlė". Tai pačiai pasaulinių klasikų grupelį priklauso A. Churgino stebuklingai išverstas J. Gotės "Fausto" antrasis leidimas, G. Lesingo "Emilija Galoti", L. Tolstojaus "Karas ir taika", I. Turgenovo "Tėvai ir vaikai" ir pagaliau "Uzsienio rašytojų poezija", į kurią įeina P. Valery, R. Rilkes, T. Elioto, R. Frosto ir kitų eilėraščiai.

Iš lietuvių poezijos, to stipriausio žanro, pažymėtina, išelvių spaudos jau anksčiau teigiamai įvertinta J. Degutyte su "Poezija", garstausio šių dienų Lietuvos

poeto E. Mieželaicio dvitomis tuo pačiu "Poezijos" pavadinimu, kito žinomo lyriko, J. Marcinkevičiaus, "Liepsnojančios krūmas ir J. Lapašinsko posmai "Zemė ilgisi meilės" rinkinyje. Lapašinskas pasižymi paprastumu, nuosirdumu ir yra vienas simpatiškesniųjų Lietuvos poetų. Štai kaip jis eiluoja eilėraštyje "Atelsiu":

Manęs nekviesk, Aš pats ateisiu
I tavo kambarį saulėtą.
Ateisiu nekviestas, be jokių svečio teisių,
Nors kambarį nebus man vietos,
Net ir nelaukiamas,
Tačiau vistiek ateisiu.

Atnešiu tau gėlyte, žydinčia,
Ir švelnių vėjo gūsi,
Iš plevų tėviškės rasotų,
Pakvipsių medum, čiobreliais .... Ir mudu, rodos, būsime
Tarp šlamančių beržų ir sodų,
Lakštingalos ulbės,
Anf lūpų vėjo bučinius pajusi.

Pajusi tu ir mano nerimą,
Kai pro duris, plačiai atvertas.
Išgirsi pašnabždom išstartą šauksmą:
-- Galima?

Tiems, kurie nori susipažinti su dabartinės Lietuvos literatūra, reikėtų perskaityti A. Baltako "Poezijos šventadienius ir šokiadienius", kuriuose autorius poetas apmąsto Lietuvos poezijos kelią per pastarąjį dešimtmetį. Panašius literatūros kritikos rinkinius yra J. Kaminsko "Tikrovė ir literatūra" su knygų recenzijomis ir straipsniais apie praeitę rašytojus. Kitas žinomas kritikas, V. Kubilius, per padidinajamą stiklą pažvelgia į kontroversines poetės kūryba veikale "Salomėja Nėris. Trys etiudai apie S. Nėries lyriką". Panašios kritikos monografijos yra V. Zaborškaitės "Maironis" ir V. Vanago "Antano Strazdo gyvenimas ir kūryba".

Skelbiama, kad 1940-1965 metais buvo išleista 18,229 originalios lietuviškos knygos 107 milijonų tiražu.

Dalies skirti leidiniai yra žymiųjų grafikų 1966-67 m. darbai pavadinti "Lietuvių grafika". Čia yra J. Kuzminskio, V. Jurkūno, A. Steponavičiaus, S. Krasausko, A. Skirutyte ir V. Valiaus darbų reprodukcijos. L. Jasulis atskirai pasakoja apie vieną žymiausių lietuvių grafikų monografijoje "Vytautas Jurkūnas". Kitas aplankas "Grafika" skirtas medžio raižinių meistriui M. Bulakai. Be to dar išleidžiamas V. Eidukevičiaus "Reprodukcijų aplankas", Z. Zemaitytės leidinys apie skulptorių Lionginą Šepką, J. Čiurlionytės "Atsiminimai apie M. K. Čiurlionį ir kelių autorių "Atsiminimai apie S. Zuką. Daugelio dailės leidinių teksto santraukos ir iliustracijų sąrašai pateikiami taip pat anglų, rusų, prancūzų ir vokiečių kalbomis.

Amerikos lietuviams sudomins ir jų dailininko V. Vizgirdos darbų atvirukų aplankėlis. Didelis jo darbų aplankas pasirodė anksčiau.

KNYGOS IR TV ANT LENTINELĖS
Pagaliau 10 knygų "Vaga" išleidi rusų kalba. Tai B. Sruogos "Dramos", I. Simonaitytės "Nebaigta knyga", J. Mikellinsko romanas "O laikrodžiai eina", R. Lankausko; kuris laikomas vienu stipriausių novelistų Lietuvoje, "Nuo ryto ligi vakaro", P. Cvirkos pasakos "Strakalas ir Makalas", liaudies dainelės "Bėgs pelytė vandenėlio" ir kitos.
Valstybinio spaudos komiteto pirmininkas F. Bieliauskas teigia, kad pokario metais lietuvių rašytojai išversti į 17 "tarybinių" tautų kalbų 10 mil. tiražu. Vien Zemaitytės raštai rusų kalba būtų paskleisti puse milijono egzempliorių.

SKAITYTOJŲ DĖMESIUI
Siunčiant prenumeratą ar keičiant adresą, skaitytojus maloniai prašome pažymėti savo "zip code".

Colonial FOODS

109-18 JAMAICA AVE.
RICHMOND HILL, N.Y.
Telefonas - 441-1070

LIETUVIŠKI
KOLDŪNAI, SŪRS,
GRYBAI, DEŠROS,
IMPORTUOTI VALGIAI
ALUS IR VISOKIE
GARDUMYNAL.

Kviečiame apsilankyti.

ALICE ZUPKO
Richmond Hill FLORIST
inc.
126-15 LIBERTY AVE.
RICHMOND HILL, N. Y. 11419

GĖLĖS PARUOŠIAMOS
VESTUVĖMS, LAIDOTŪVĖMS
IR KITOKIOMS PRAMOGOMS

BUKIETAI PRISTATOMI
Į NURODYTĄ VIETĄ.

ATDARA: nuo 9 v. r. iki 9 v. v.
Sekmadieniais nuo 9 v. r. iki 5 v. v.

TEL. 641-7702 - 641-9441
NITE 641-1238
SAY IT WITH FLOWERS

REG. NO. 51223

ELJAY DRUG, INC.
80-30 JAMAICA AVE. WOODHAVEN, N. Y.

Vienintelis tikrai nupigintomis kainomis Centras

ĮVAIRIAUSIOS KOSMETIKOS
BEI TUALETINĖS PREKĖS

SPECIALISTAI -- RECEPTAMS IŠPILDYTI

PHONE 849-3015

CARPENTER
CABINET MAKER

CUSTOM BUILT

CABINETS

- BOOKCASES
- ANTIQUE REPAIRING

FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

PETER'S
Bar & Grill

Sav.
PETRAS KADAS

Jauki vieta įvairūs gėrimai.

Graži salė pobūviams bei susirinkimams.

KVIEČIAME IR LAUKSIME JŪSŲ ATILANKANT

459 Grand Street
Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas:
Evergreen 4-8698

Vis tiek būsiu artistė

Solistės A. Staškevičiūtės kelias į sceną

Aleksandra Staškevičiūtė, Lietuvos Valst. Operos solistė, apie kurios muzikinę karjerą įdomiai rašo Irena Mikšytė Kultūros baruose. Ši pasižymėjusi dainininkė plačiai žinoma naujakuriams iš nepriklausomybės laikų, bet su ja verta susipažinti ir Amerikos lietuviams, kurie jos įdainuotas plokšteles girdi per mūsų lietuviškas radijo programas. Staškevičiūtė šiuo metu profesoriauja Vilniaus Konservatorijoje ir Lietuvos Operai yra paruošusi daug jaunų dainininkių.

Žmonės sėdėjo ant palangių, stovėjo praėjimuose, spraudėsi tarpduryje. Didelė Druskinių "Dainavos" sanatorijos salė negalėjo sutalpinti visų, norinčių patekti į koncertą. Į sceną ji išėjo vis tokia pat tiesi, elegantiška, besišypsanti, kaip prieš dešimt ar dvidešimt metų. Tarsi atsakydama visiems smalsuoliams, solistė ėmė pasakoti apie savo vaikystę, kelią į sceną. Žmonės susidomėję klausėsi. Prieš jų akis slinko gyvenimo juosta, primenantį tai Gorkio apsakymus, tai Anderseno pasaką...

PAŠAUKIMAS

-- Žiūrėk, Ole, vėl pavėluosi. Rytoj kelsiu šešiomis, -- perspėdavo motina, išlydėdama dukrą iš tamsaus, nešvaraus klemo.

Aleksandra, tvirtai pasiryžusi nepasiduoti pagundoms, iškeliadavo pažįstamu maršrutu.

Mokykla buvo toli. Reikėdavo pereiti visą dabartinę Laisvės alėją iki pat senamieščio. Sukaupusi vailą, Aleksandra pražygiuodavo pro kepyklą, kvepliančią bulkutėmis, nepažvelgdavo į suvyklos vitriną, kurioje suklojosi išpuošta lėlė, bet

ties Kopelmano muzikos instrumentų parduotuvę jos geriausiai norai sužlugdavo.

Muzika, sklindanti iš šio namo, viliojo labiau nei bulkučių kvapas. Vitrinoje žėrinčios triūbos, smuikai, gramofonai buvo gražesni už puošniąją lėlę. Pasidėjusi portfelį ant grindinio, Aleksandra pasiremdavo vitrinose turėklų ir klausydavo dainų apie baltas akacijas, aistringą meilę, oranžinį Singapūrą... Kai atsi-
pėkėjusi strimgalviais ner-
davo mokyklon, skambutis
dažnai jau būdavo nuskambė-
jęs. Ta pati istorija kartodavosi ir po pamokų. Nesinorėjo iš nuostabaus garsų pasaulio grįžti į skurdų, šaltą butą, kurį tėvas --
alau išvežiotojas -- nuomavo Daukanto gatvėje virš ledaunės. Namie dvi seserys ir brolis amžinai erzindavo Aleksandrą už išsi-
blaškymą, už "kvailystes ir
fantazijas". Niekas nenorėjo suprasti, kaip gražiai at-
rodo prūdo varlės, kai jas
aprengi popieriniais sijonė-
liais, kokia tai laimė susi-
laukti kiemo vaikų aplodis-
mentų, kai išsėtepus purvu
nuo galvos iki kojų sušoki
jiems negrų šoki. Niekas...
Gal tik klasės draugai buvo
jautresni menui. Per per-

traukas jie mieliai klausydavosi aistringų romansų, kuriuos Aleksandra išmokdavo po Kopelmano parduotuvės langais. Bet ir šią kūrybinę iniciatyvą užgnauždavo auklėtoja, reikalaujama, kad dešimtmetė solistė pakeistų repertuarą. Tokiais nusivylimo momentais Aleksandra pasičiupdavo iš mamos atsargų keletą gabalėlių cukraus gyvenimui pasaldinti ir, užsilipusi ant tvoros ar kitos aukštumos, svajodavo. O svajonė buvo viena ir ta pati: kai aš būsiu artistė...

Pirmojo pasaulinio karo kanonada, artėjanti prie Kauno, atrodė, sužlugdys visas svajones. Žmonės bėgo. Bėgo ir Staškevičiai. Į Minską, į Charkovą, į Pasmaskvę. Paauglė Aleksandra Charkove supo ponų vaikus, dirbo gastronome parduotuvėje. Devynioliktiesi metai buvo sunkūs ir revoliucijai, ir žmonėms -- kaip kas išmanė gynėsi nuo bado ir šalčio. Apsimuturiavusi skaromis, kartu su beglobiais, vargšais, spekuliantais, Aleksandra prekiauvo kuo papuošė garsiajame Sucharevkos turguje. Tačiau svajonė teberuseno.. Grįžusi namo, ji atidarydavo langą ir iki užkimo traukdavo dainą po dainos, romaną po romano, laukdama, kada gi čia pasirodys koks nors geradaris ir ją "atras". Nesulaukdama, nutarė pati jį susirasti.

Tuo metu daug tikrų ir pseudosolistų. Ieškodami uždarbio, skelbėsi duodą dainavimo pamokas. Dūrusi pirštu į laikraštį, Aleksandra nuėjo pas pirmą pasitaikiusį ir buvo mieliai priimta. Po kelių pamokų pedagogas delikačiai užsiminė apie atlyginimą. Sekančią dieną mokinė "išgaravo"... Ir taip keliavo Aleksandra nuo vieno maestro pas kitą, kol pakliuvo pas Taljan-Karganovą. (Šią puikią moterį ir pedagogę Aleksandra Staškevičiūtė laiko savo pirmąja mokytoja ir šandien mini su didele pagarba). Taljan-Karganova vienintelė nereikalavo užmokescio. Ji suprato, kad tik didelė svajonė ir pasiryžimas gali tokiu sunkiu metu atvaryti per dieną turguje stipusią merginą į muzikos pamokas. Ji susižavėjo ir turtinga Aleksandros balsine medžiaga, jos nuovokumu, fantazija, muzikalumu.

1920-aisiais visa šeima susiruošė grįžti į Lietuvą. Su pyragais čia niekas nelaukė, ir Aleksandrai vėl teko supti ponų vaikus. Ši kartą Lukinės dvare, netoli Siesikų. Kartą šeimininkai išgirdo ją dainuojant. Matyt, ponis buvo jautri menui, nes ėmėsi globoti balsingąją auklę. Jai buvo leista naudotis dvaro biblioteka, ir Aleksandra įniko į knygas, kurių jai taip trūko visą vaikystę. Jos neišnaudotos, nepažadintos vidinės galios -- lyg perdžiuvusi dirva drėgmę -- godžiai siurbė visas žinias.

Po metų buvo nutarta, kad Aleksandra bandys stoti Konservatorijon. Lietuvoje sąlygos buvo labai sunkios, ir Staškevičiūtė išvyko į Čekoslovakiją.

Praha. Stotyje iš traukinio išlipo jauna mergina. Pažiū-

Aleksandra Staškevičiūtė Gražinos vaidmenyje.

rėti vargšė kukli provincialė, o iš tikrųjų -- subrendęs, drąsus žmogus, matęs gyvenime ir šilto, ir šalto, turįs aiškų tikslą ir pasiryžęs už jį kovoti.

Apsigyvenusi čeko darbininko šeimoje, kur bendrame kambaryje širma atverta stovėjo jos lova, Aleksandra gyvai prisiminė namus -- tas pats vargas, rūpestis dėl kasdieninės duonos kėsio, baimė dėl savo ir vaikų ateities.

Vis tiek nepasiduosiu. Vis tiek būsiu artistė! -- drąsinosi mergina, drebančia širdimi laukdama egzaminų dienos.

Pagalčiau ji atėjo. Senos konservatorijos koridoriuo-

se būriavosi merginos ir vyrukai. Į vokalinį skyrių buvo paduota keturiasdešimt pareiškimų. Išrinktųjų bus tik devyni.

-- Aleksandra Staškevičiūtė! -- pašaukė balsas iš egzaminų salės.

-- Kur jūsų akompaniatorius! -- paklausė vienas egzaminatorių, kai ji atsistojo prieš komisiją.

-- Neturiu... -- O kur gaidos, iš kurių dainuositi!

-- Neturiu...

-- Tai ką jūs turit!

-- Balsą, -- atkirto Aleksandra ir pati išsigando.

Pabaiga sekančiame numeryje

Pavasarinės nuolaidos

10% NUOLAIDOS

visiems

AUTOMOBILIAMS

užsakytiems dovanoti giminėms, gyvenantiems LIETUVOJE ir kitose USSR dalyse

Nuolaida veikia iki 1968, balandžio 28 dienos

Prašome užsakyti tuojau per bet kurią iš mūsų Affiliates ir jų skyrius.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

45 West 45th Street, New York, N.Y. 10036

Tel.: 212 CI 5-7905

arba į bet kurį jų skyrių

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

1776 Broadway, New York, N.Y. 10019

Tel.: 212 581-6590 581-7729

arba į bet kurį jų skyrių

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.

716 Walnut Street, Philadelphia, Pa. 19106

Tel.: 215 WA 5-3455

arba į bet kurį jų skyrių

Arba per

PODAROGIFTS, INC.

220 Park Ave. South (corner 18th Street)

New York, N.Y. 10003

Tel. 212-228-9547

ar į bile mūsų skyrių.

Lietuva amerikiečiui sociologui

Tarptautinių studijų institutas Kalifornijos u-te leidžia Research seriją, kurios 11 nr. yra 1966 metais išleista prof. Stephen P. Dunno monografija apie Baltijos kraštų sociologinius dalykus: Cultural Processes in the Baltic Area under Soviet Rule (92 pusl.). Autorius sakosi turėjęs tikslo pakurstyti Europos kultūros ir Sovietijos politikos tyrėjų dėmesį, "įdomiam, bet mažai žinomam Europos kampeliui". Kludė apie šiuos kraštus stoka anglų kalba specialistinių leidinių. Atredo, ateityje planuoja ir daugiau šia tema rašyti, nes prašo ne sociologų -- ekonomistų, žemės ūkio ir sovietų santvarkos bei jos poveikio žinovų-kritingų pastabų.

Lešų monografijai parūpino National Science fondas, per Rusiškų studijų centrą Fordhamo u-te ir Tarptautinių teisų institutą Kalifornijos u-te. Čia padėjo keli amerikiečiai akademikai ir Sovietijos Mokslių akademijos etnografijos instituto padirektorė L. N. Terentjeva, sakoma, gana gera Baltijos kraštų etnografijos žinovė. Su ja autorius išsikalbėjo Septinto tarptautinio antropologinių ir etnografinių mokslų kongreso metu, Maskvoje 1965 m. Prof. Dunn įspūdius pateikė American Anthropologist žurnale (1965 m. 2 ir 4 nr.).

Dabartinę monografiją sudaro trys dalys: 1) Istoriniai pagrindai; 2) Dabartinė Baltijos kultūra pagal sovietinius šaltinius, ir 3) Išvados. Pirmoje dalyje skirstoma: 1) Ypatingoji Baltijos kraštų būklė rusų imperijoje; 2) Baltijos kultūra ir visuomenės sudėtis nepriklausomybės išvakarėse; 3) Nepriklausomybė, 1918-1940; 4) Inkorporavimas į Sovietiją; 5) Sovietinės santvarkos pobūdis Baltijoje; ir 6) Demografija ir etniniai vyksmai.

Antroji dalis: 1) Pagrindiniai gyventojų užsiėmimai; 2) Visuomenės sudėtis; 3) Medžiaginė kultūra, ir 4) Kultūros apimtis; pašalinės ir pereinamosios tautinės grupelės ir salelės.

Si monografija nėra pirminis prof. Dunn rašinys apie sociologinius dalykus Sovietijoje. Jis išvardina: 1) Directed Culture Change in the Soviet Union; Some Soviet Studies (Am. Anthropologist žurnale, 1962 m.); 2) The Great Russian Peasant; Culture Change or Cultural Development? (Ethnology žurnale, 1963, nr. 3); 3) The Transformation of Economy and Culture in the Soviet North (Arctic Anthropologist, 1963 m. nr. 2); 4) Soviet Regime and Native Culture in Central Asia and Kazakhstan: the Major peoples (netrukus pasirodys Current Anthropology žurnale).

Apie Baltijos kraštus toliau studija, tačiau, esanti pirminė kregždėlė. Anuose raštuose autorius sakosi pavaizdavęs kai kurių Sovietijos tautų ir visuomenės sluoksnių, taip sakant, "varkietinimą" (arba, apsicivilizavimą). Baltijos kraštai, tarp Rytų ir Vakarų kultūrų, esąs "slenkstis", kur istorijai bėgant vyko gilūs kultūriniai susidūrimai. Čia mintin ateina S. Salkauskio studija apie pirm 1918 metų Lietuvą, francūziškai būdingai pavadinta Sur les Confins des Deux Mondes (Tarp dviejų pasaulių).

Baltijos kraštai kultūros atveju, sako, svarbūs dviem atžvilgiais. Viena, tai vieninteliai Sovietijos kontroliuojami kraštai apie kuriuos yra apšalt etnografinių žinių, antra, tai kraštai, kur pagrindinė kultūra jau vakarietiška ir todėl europinė. Apie kokį nors "vakarietį" čia kalbos negali būti. Tai tyrėjui leidžia išskirti, ką Sovietai kultūriniai neša ir kiša, ir kokį

poveikį tai pagrindiniai daro europiniuose kraštuose.

Prof. Dunn mano, jo monografija esanti pirminė šia tema anglų kalba, Lietuvių kalba, taip pat, rodos, nėra gvaldyta? Sakosi sunaudojęs viską, ką radęs rusų ir vakarų Europos kalbomis, bet nekludė Baltijo vietinių kalbų raštų, nes tų kalbų nemoka. Sovietinius ir vakarų kalbomis baltų pabėgėlių raštus, sako, privalu imti stropiu akademinu atsargumu. Čia, tačiau, įvertina prof. V. Vardžio straipsnį "The Partisan Movement in Post-War Lithuania" (Slavic Review žurnale, 1963 m. 3 nr.).

Apie Latviją sunaudojęs anglų kalba du veikalus, apie Estiją vieną apie Lietuvą -- nei vieno. Neju jų nėra tinkamų? Apie Latviją tai R. O. C. Urch, Latvia: Country and People (London, 1938); ir Alfredo Bilmanio Latvia as an Independent State (Washington, D. C., 1947). Apie Estiją J. Hampden Jacksono Estonia (London, 1941).

Mokėjimas lietuvių, latvių ir estų kalbų, be abejo jimo prof. Dunno monografija būtų paturtinęs, bet kad galima apie Baltijo kraštus rašyti, šių kalbų nemokant, irodė istorijos prof. Stanley W. Page, parašęs the Formation of the Baltic States.

Pripažindamas prof. Gimbutienėi (veikale The Balts, Londone, 1963) teisę, archeologijos ir kalbų atžvilgiu, išskirti estus iš posakio "baltai", prof. Dunn, tačiau, mano, kad, kultūrinio atveju, lietuviai, latviai ir estai sudarą gana bendrą visumą. Sako, istorijoje Baltijos kraštai -- reiškia, dabartinės Latvijos, Lietuvos ir Estijos sovietinės respublikos -- sudaro gana ryškiai pastebimą bendrą kultūrinį vienetą.

Klimatas esąs gana vienodas, ir gamta gana viena. Sias vienodumas atsispindi gyventojų užsiėmimuose, kurie, iki nesėnų laikų buvo veik išimtinai žemės ūkio darbai, su žvejyba pajūriu ir tam tinkamose srityse miškininkystė.

VYT. SIRVYDAS

VIENGUNGIS

Prancūzų kompozitorius D. Oberas visą gyvenimą pragyveno viengungiu. Susitikusi jį karalienė Eugenija kartą paklausė, ar jis niekada nesigailėjo, kad nevedė.

- Niekad, jūsų karališkoji didenybe, - atsakė Oberas, - ypač dabar, kai pagalvoju, jog mano žmonai būtų jau daugiau kaip 60 metų.

PATAIKĖ ATSAKYTI

Prancūzijos karalius Liudvikas XIV senatvėje, kaip visi aukštams padėties žmonės, labai bijojo mirti. Jis negalėdavo pakęsti kalbų apie mirtį. Tačiau pats, sutikęs rūmų komendantą, sirgusi nepagydoma liga, tarė:

- Na ką, gyventi tau liko nelgai. Kur norėsi būti palaidotas?

- Prie jūsų karališkosios didenybės kojų, - atsakė rūmų komendantas.

The International Authority
HAIR STYLIST

CONTINENTAL RAZOR HAIR CUTTING
EUROPEAN SPECIALISTS

WOLFIE'S
Complete Barber Service
3085 Fulton St., Brooklyn, N. Y.
Tel. 277-9804

Phone: APplogate 7-9604

WE DELIVER

HYLAND WINES & LIQUORS STORE, Inc.
L 1578

256 JAMAICA AVENUE
Bet. Hendrix & Van Siclen
BROOKLYN 7, N. Y.

P. IKALOWYCH

Haven Realty

Perkant - Parduodant Namus ar Išnuomojant Būtus
Apdraudos

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidu (Money Orders) ir įvairiausiai kitais reikalais, - kreipkitės į

HAVEN REALTY & INSURANCE
87-09 Jamaica Ave. Woodhaven 21, N.Y.
VI. 7-4477

Joseph Andrušis Travel Bureau

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO
PRIEMONĖMIS Į VISAS PASAULIO VIETAS.

Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v.v.

WHITE HORSE
Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai pietūs.

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS
Savininkas

VYT. BELECKAS
Savininkas

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.
Tel. Evergreen 2-6440

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS
PROMOGOMS. BE TO, DUODAMI
POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies Lietuvos maistas
prieinama kalna.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

LIETUVAITĖS VĖL EUROPOS ČEMPIONĖS

Iš Bratislavos (Čekoslovakijoje) Kauno Zalgirio rinkinio komanda vėl parsivežė Europos nugalėtojų taurę. Baigminėse rungtynėse lietuvaitės įveikė Rytų Vokietijos čempionės -- Rostocko Emporą 13:11. Po pirmojo kėlinio lygiųjų (5:5), kaunietės pradėjo vyrauti ir vienu metu vedė 9:6; vėliau vėl pirmavo 12:9. Tokiu būdu kaunietės antrą kartą iš eilės tapo Europos nugalėtojomis, ko nėra pasiekusi nė viena kita komanda.

Rungtynėse ypatingai pasižymėjo vartininkė R. Stasiulevičienė, kuri atlaikė daug pavojingų "bombų". Kaunietėms taškus pelnė: P. Dimaitė 5, E. Petkienė 4, E. Buzelienė 2, D. Vaitiekūnaitė ir A. Pasvenskienė po 1.

Europos taurės nugalėtojoms Vilniuje ir Kaune buvo surengti šaunūs priėmimai. Komandos trenerė F. Bimbienė per Vilniaus profsąjungų rūmų salėje įvykusį priėmimą kalbėjo: "Bratislavoje kova buvo labai sunki, bet merginos žaidė pasiaukojančiai ir pelnytai nugalėjo."

Pernai, kai pirmą kartą parsivežėme kristolinę Europos taurę, mes pažadėjome, kad pasistengsime ją iškovoti ir antrą kartą. Ir nors tai buvo labai sunku, savo pažadą ištesėjome... Dabar daug kas klausinėja, ar mes tikimės didįjį kristolą parsivežti ir trečiąjį kartą. Galui pasakyti tik viena; kova nepalyginamai bus sunkesnė, negu per praėjusius turnyrus. Bet, vis tik, aš ir mano merginos tikime, kad mus lydės sporti-

nė sėkmė ir didžioji taurė kitais metais bus saugoma Kaune".

Apie nugalėtojų sutikimą Kaune, sporto žurnalistas V. Zelenkevičius (jis daugiausia pasirašinėja V. Zeliuko ir Z. Ivinskio vardais) Sporte, bal. 4 d., rašo:

"Prie Kauno vykdomojo komiteto pastato tą vėlyvą vakarą nebuvo galima prasiibrauti. Šimtai sporto mėgėjų sudarė tokia spūstį, kad ir prityrusiems dukart žemyno taurės nugalėtojoms nebuvo lengva pralaužti mėgėjų užvaras... Jos visos tokios laimingos, kad kai kurioms net ašaros žvilga akyse. Džiaugsmo, laimės ašaros. O spindinti taurė tvirtose komandos kapitonės Elenos Petkienės rankose. Šalia Elenos Buzelienės, Pajautos, Danos, Angelės, Reiginos rankos. Patikimos rankos, ne kartą pasiuntusios pergalingus kamuolius į varžovių vartus".

Šiomis pergalėmis džiaugiasi mūsų tautiečiai tėvynėje, džiaugiamės ir mes, kurie neužsimegime Lietuvos juodiniu. Tiems "veiksniams" kurie stengiasi dabartinę Lietuvą juodinti ar išvielių tarpe ieškoti visokių nusidėjėlių ir nori skleisti neapykantą išvielijos lietuviuose, norisi priminti vieną faktą iš Kauno Zalgirio viešnagės Hamburge, kur jos, kelyje į Europos nugalėtojas, turėjo žaisti.

Štai, Europos Lietuvoje (vasario 27 d.) V. A. rašo: "Hamburgan buvo atvažiuavusi iš Lietuvos Zalgirio rinktinė. Visi laukėme tų savų žaidėjų iš tėvynės. Kiekvienas norėjo pamatyti ir pasikalbėti su viešiom. Domėjome, kokius drabužius nešios tos lietuvaitės, kokius

Kultūrinė kronika Baruose ir Pergalėje

Iš išvielijų veiklos pirmosios žinios prieš maždaug du su puse metų pradėjo rodytis Vilniaus Sporto laikraštyje, kur gana objektyviai buvo pristatomas išvielijų sportas. Po to Pergalė kiekviename numeryje pradėjo talpinti išvielijų kultūrinės veiklos kroniką, kurią paruošia V. Kazakevičius, o nuo 1968 m. pradžios jam pradėjo talkinti ir Great Neck'e gyvenantis A. Šalčius.

Nuo 1967 m. pradžios kultūrinę kroniką pradėjo skelbti labai gerai įspūdi darantis žurnalas Kultūros Barai. Atrodo, jog nuolatini išvielijų kultūrinės veiklos skyrių įsives ir Literatūra ir Menas. Be to, gana dažnai apie įvairias išvielijų kultūrinės apraiškas rašo ar kultūrinę kroniką talpina ir Gimtasis kraštas, kuri dar daugelis išvielijų politikierių net ir kultūrininkų yra linkę vadinti "propogandiniu" -- išvielijams villoti skirtu laikraščiu, nežinūrint, jog Lietuvoje jis dabar yra plačiau skaitomas negu išvielijoje.

Kad skaitytojai žinotų, kas yra rašoma Pergalės skyriuje "iš užsienio lietuvių kul-

tūrinio gyvenimo" pažvelkime kad ir 1967 m. Pergalės Nr. 10. Čia yra suminimi naujieji išvielijų literatūros leidiniai: J. Meko "Pavieniai žodžiai", K. Bradūno "Sor tos ir fugos" ir kt. Viena skiltis yra pasirta ir Vilniuje besilankiusiam chicaglečiui kultūrininkui V. Sauliui, supažindinant su jo "Hobi" -- lietuviškų knygų leidimu. Yra rašoma ir apie J. Tysliavos knygą "Nemuno rankose", pranešant, jog Amerikoje ją platina Vienybės redakcija.

* STEPAS BUTAUTAS, garsusis Lietuvos krepšininkas kartu su šeima dabar gyvena Havanoje, Kūboje, ir treneruoja Kūbos krepšinio rinktinę olimpiniams žaidimams. Jo įdomus laiškas iš Kūbos tilpo Vilniaus Sporto balandžio 11 d. numeryje. Butautas su savo komanda dalyvavo "Sofijos taurės" (Bulgarijoje) varžybose, kur taip pat žaidė ir Kauno Zalgiris. Čia kauniečiai užėmė II vietą, o Butauto komanda liko IV-je vietoje.

zenklus turės. Džiaugdama-sis jų pasirodymų, nutariau pasiklausti, ką kalba kita-taučiai apie mūsų žaidikes. Labai nustebau išgirdęs vo-kiečių jaunuolius sakant, kad čia rusės. Pradėjau aiškin-ti, kad čia ne rusės, bet lie-tuvaitės. Jie klausia: "kur ta Lietuva yra?" Toliau tos zi-nios autorius pažymėjo, jog ir spaudoje bei per televiziją lietuviškas buvo vadina-mos rusėmis. Tos žinios ra-šytojas laukė atitaisyčių iš lietuvių tarpo Hamburgo vo-kiečių spaudoje, tačiau nesu-laukė.

"Taigi, broliai lietuviai, gailla ir net gėda, kad iš jūsų nesusrado, kas atitaisytų. Turime kelis studentus, daug mokytų žmonių, komitetą. Proga buvo gera, bet mes jos neišnaudojome", -- rašoma Europos Lietuvoje. Šis atvejis yra charakterin-gas, tačiau nevienintelis. To-kių yra šimtais Amerikoje, kur mes turime daug "veik-kėjų", bet ten kur reikalas yra svarbus -- nematysi jų nė vieno.

DAR APIE NESUKAITYTĘ

Violeta Nešukaitytė, kuri neseniai laimėjo atviras JAV stalo teniso pirmenybes, nusisėdama net 4 pirmą-sias vietas, nors yra dar jauna (16 metų amžiaus), ta-čiau stalo teniso žaidime jau ne naujokė. Ji pradėjo teni-są žaisti nuo 9 metų am-žiaus.

1965 m. ji laimėjo Kana-dos čempionatą moterų kla-seje, tapdama jauniausia šio krašto čempione. 1966 m. ji pirmą kartą laimėjo atviras JAV pirmenybes. Tai buvo staigmena, nes 38 metų lai-kotarpyje ši titulą nusinėbė tokia jauna mergina ir nea-

merikietė. Šiomet ši titulą laimėjo antrą kartą. Taip pat ji buvo pirma mergaičių gru-pėje, moterų dvejete ir mer-gaičių dvejete. Tik mišriame dvejete (žaidė su iš stovyk-linių laikų lietuviams gerai pažįstamu lenku Bernard Bukietu) turėjo pasitenkinti antrąją vietą.

Apie V. Nešukaitytę plačiai rasė Tėviškės Žiburiai.

* Vilniaus Kibirkšties moterų komanda Sov. Sąjungos pirmosios klases krepšinio varžybose iškovojo IV-tą vietą (iš 12), surinkusi lygiai taškų kaip ir bronzos meda-lių laimėtojos -- Leningrado Burevestnikas. Kiek liudniau vyko Kauno Politechnikai, kuri liko priešpaskutinėje vietoje ir kitais metais turės palikti aukščiausiąją lygą.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

DIDZIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Aptarnauja visų tikiųjų išpažintojus nuo 1941 m.

MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

Nuoširdžiam ir pilniausiam aptarnavimui
Šaukite bet kuriuo laiku

DAVENPORT 6-1658

Kodis Funeral Home

63-06 FLUSHING AVE.
MASPETH, NEW YORK

AUGUST W. KODIS

EDWARD A. KODIS

LICENSED FUNERAL DIRECTORS

Skaniausia lietuviška
duona gaunama

SILVER BELL
BAKING CO.

Sav.
A. RADZIŪNAS

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

STagg 2-5938

38-40 Stagg Street,
Brooklyn, N. Y.

VIENYBĖ

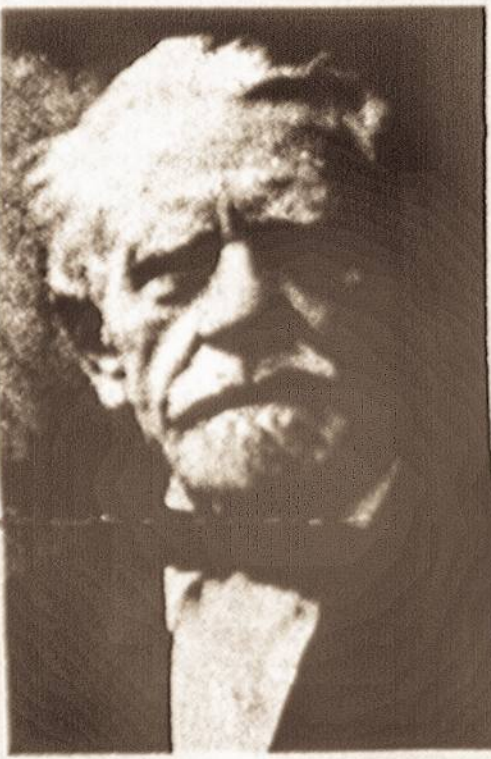
* SLA PILDOMOSIOS TARYBOS kuopų narių balsus balandžio 6 ir 7 dienomis skaitė ir davinius pateikė komisija: A. Gustus iš 101 kp., V. Kamarauskas iš 1 kp. ir B. Spudienė iš 335 kp. Balsų gavo:
 Į prezidentus: P. P. Dargis, Pittsburgh, Pa., 1,316; J. Daugėla, Cleveland, O., 576.
 Į viceprezidentus: S. Gegužis, Mahanoy City, Pa., 1,334; A. Devenienė, 468, nors buvo atsisakiusi kandidatuoti.
 Į sekretorius: B. Pivaronienė, New York, N. Y., 1,283; P. Januška, Windsor, Canada, 602.
 Į išdininčius: E. Mikužlūtė, New York, N. Y., 1,375; A. Grinius, Detroit, Mich., 450.
 Į išdo globėjus: S. Bredes, Brooklyn, N. Y., 1,322; J. Milleriūtė, Chicago, Ill., 1,020; V. Žlogas, Orefield, Pa., 552; S. C. Budvitis, Cambridge, Mass., 573.
 Į daktarus kvotėjus: Dr. S. Biežis, Chicago, Ill., 1,768.
 Dauguma balsų į SLA Pild. Tarybą išrinkti:
 Prezidentu -- P. P. Dargis, viceprezidentu -- S. Gegužis, sekretore -- B. Pivaronienė, išdininke -- E. Mikužlūtė, išdo globėjais -- S. Bredes ir J. Milleriūtė, daktaru kvotėju -- dr. S. Biežis.

* KUN. WALTER MASIULIS, ilgus metus Brooklyno Vyskupijoj dirbęs labdaroj, paskirtas šv. Tomo par. klebonu, 4 Ave. ir 9 St., Brooklyne.

* RAŠYTOJAS PULGIS ANDRIUSIS atvyks į New Yorką rugsėjo mėn. pradžioj dalyvauti Bendruomenės Seime.

* AKTORIUS JUOZAS BOLEY-BOLEVIČIUS, praleidęs žiemos sezoną Lafayette, Indiana grįžta į New Yorką.

* BROOKLYNO OPERETĖS CHORAS koncertuos Baltimorėje gegužės 4 d. Choristai į Baltimorę vyks autobusais.

K. B. KRIAUCIŪNAS, dabar gyvenąs Miami, Floridoje, šiomis dienomis lankėsi pas draugus ir pažįstamus Brooklyne. Jis yra buvęs Operetės choro nariu nuo pat įsikūrimo prieš 50 metų. Kriauciūnas ir dabar tebesijaudina to choro likimu. Jis jau sulaukė 86 metų amžiaus, tebėra vienas nuoširdžiausių Vienybės rėmėjų.

* P. DEKSNIS parduoda savo valstyų laboratoriją. Jis gamino mostis nuo reumatizmo. Sako, kad jo įmonė pelninga. Rašyti: P. Deken, North Sta. P. O. Box 9112, Newark, N. J. 07104.

* Solistas Arnoldas Vokietaitis pakviestas dainuoti Chicago Lyric Operos 1968 m. pastatymuose. Jisai gastroliavo Metropolitan Operos National Co., taip pat dalyvavo J. Karnavičiaus operos "Gražina" pastatyme. Apie Vokietaitį labai palankiai rašė ir New Yorko spauda, po jo pasirodymų New York City operoje.

* Stepas Zobarskas, Maryland Books leidėjas Woodhavene yra pakviestas dalyvauti naujojo Turkijos universiteto atidaryme Izmir mieste.

* Adv. S. Bredes balandžio 7 d. skaitė idomią paskaitą apie auksą, Amerikos dolerį ir kitus aktualius klausimus Liet. Darbininkų susirinkime.

Iš dešinės: Walter Sinus su žmona Leokadija svečiuose pas Oną Ožinskienę Argentinoje. Iš kairės inž. Čekanauskas su O. Ožinskiene.

P. OŽINSKO nuotrauka

* LONDONO THE DAILY TELEGRAPH kovo 26 d. Britų parlamentaras Sir Tufton Beamish rašo, kad pasibaigus I pasauliniam karui vienas to karo laimėjimų buvo -- Pabaltijo valstybių kūrimas.

Artėjant II pasauliniam karui Pabaltijo bankai kėlė klausimą savo auksą iškeldinti toliau nuo Europos. Bet The Bank of England juos užtikrinęs, kad Pabaltijo auksui Britanija yra saugi vieta. Bet...štai, dabar tas auksas jau parduotas ir pusmilijonis kredituotas Sovietams. Iš tos sumos dar norima bent dalimi apmokėti Britų piliečiams nuostoliams, ne vien už investicijas Pabaltijo valstybėse, bet ir kitose Sovietų užimtose teritorijose. Jis mano, kad tarptautinis teismas tokios transakcijos nepripažintų.

Toks banko elgesys Anglijai esąs gėdingas žodžio neišlaikymas.

Ši banko transakcija turėdanti būti pateikta tvirtinti parlamentui, kuriame, laukiama protestų iš opozicijos. Autorius, tačiau mano, kad jei Pabaltijo valstybės atgautų nepriklausomybę, joms auksas turėtų būti grąžintas.

* DR. J. ERETAS National-Zeitung Basel, Šveicarijoje, parašė apie Lietuvą straipsnį "Šiaudus kuris nelūžta". Rašydamas panaudojo Burkhardo pareiškimą... kad maža valstybė yra tam, kad pasauli būtų sklypas, kuriame įmanoma didžiausia pavaldinių dalis būtų tikra to žodžio prasme piliečiai"... Pažymi, kad išvedžiojimai neskelbia niekam karo, o tik siekia taikos. Jie geriausia patarnauja, kai kiekvienai tautai užtikrinama laisvė. Džiaugiamės, kad ir juodi ir geltoni gauna laisves. "Argi tai nebūtų kuklu -- Zmogaus teisėms ginti metais -- reikalauti laisvės ir baltiesiems?"

Tarp iliustracijų rašiniui skirtas ištisas puslapis.

* BRONĖ SPŪDIENĖ birželio 4 d. išvyksta į Lietuvą. Ji sako: "Noriu savo akimis pamatyti kaip gyvena lietuviai Lietuvoje".

PREL. IGNAS KELMELIS, N. J. Ietuvų šv. Trejybės par. klebonas, Newarko vyskupijos atleistas iš klebono pareigų ir paskelbtas klebono emeritu. Reiskia, jis išėina pensijon.

MŪSŲ PRAŠYMAS IŠ VIENYBĖS SKAITYTOJŲ

Palyginus su kitų laikraščių reikalavimais, Vienybei taip nedaug trūksta išsikopti iš skolų ir sureguliuoti laikraščio išleidimą, kad skaitytojus pasiektu laiku. Labiausiai kenčiame dėl skaitytojų nerangumo atsilyginti už prenumeratą, paremti bent kuklia auka. Tai pagrindinės laikraščio pajamos.

Labai prašome skaitytojų atkreipti dėmesį į savo vardą ir adresą kai gaunate laikraštį. Ten pažymėta kada Jūsų prenumerata baigiasi. Jeigu esate skolingas labai prašome nedelsti atsilyginti.

Leidėjai, redaktoriai, bendradarbiai ir rėmėjai, kurie rūpinasi Vienybės likimu, bus labai dėkingi.

Prenumerata metams \$7.00. Laiškai adresuojami sekanciai: Vienybė, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

Walter Sinus su žmona (kairėje) svečiuose pas Čekanauskus, Buenos Aires, Argentinoje. Dešinėje - P. ir, O. Ožinskai, Argentinos Lietuvių Balso leidėjai.